

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 10 DECEMBER 1924

No. 467

INHOUD

	Blz.
CURAÇAO I door A. B. J. Prakken.....	1080
De Landbouwbegroting 1925 door Dr. F. L. Rutgers .	1081
De Gewijzigde Tariefwet II door W. J. Vermeer.....	1084
Kapitaalvorming en Bevolkingsvermeerdering door Mr. Dr. J. H. van Zanten.....	1086
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Britsche Handelspolitiek II (Slot) door J. I. Craig.	1086
Het Engelsch-Duitsche Handelsverdrag door F. W. Forge	1088
AANTEKENING:	
Suikerproductie der wereld	1090
MAANDDIJFERS:	
Rijkspostspaarbank	1090
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	1090
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	1091—1097

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Wd. Algemeen Secretaris: Mr. Q. J. Terpstra.

WEEKBLAD

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

COMMISSIE VAN ADVIES.

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: Prof. Mr. D. van Blom; Prof. Mr. H. R. Ribbius.

Redacteur-Secretaris: D. J. Wansink.

9 DECEMBER 1924.

De overeenkomst tusschen de Nederlandsche Bank en de Javasche Bank heeft een algeheel ommekeer op de Nederlandsche geldmarkt veroorzaakt. Door de ermede gepaard gaande aflossing van schuld van Indië aan het moederland was de schatkist in de gelegenheid om het deze maand vervallend schatkistpapier af te lossen. Het hieruit vrijkomende geld kwam dus ter beschikking van de geldmarkt en daar ook de Javasche Bank voor de verder te harer beschikking gekomen gelden belegging zocht liepen de geldkoersen snel terug.

Particulier discontoe daalde bijna dagelijks $\frac{1}{8}$ à $\frac{1}{4}$ pCt., zoodat Zaterdag voor $4\frac{1}{4}$ pCt. werd afgedaan. Prolongatie, geopend op 4 pCt. was aan het einde der week voor $3\frac{1}{2}$ pCt. gemakkelijk verkrijgbaar. Maar ook zelfs op de termijnmarkt voor wissels was de invloed merkbaar. Termijn Londen, dat in den laatsten tijd bijna niet verkrijgbaar was en waarvoor, mede door de hooge Nederlandsche geldkoersen tot $9\frac{1}{4}$ cent per 3 maanden betaald was, liep terug en was ten slotte voor $5\frac{1}{4}$ cent aangeboden.

* *

Hoewel het bedrag der rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank geplaatste schatkistpromessen in de

afgelopen week van f 6 miljoen tot f 10 miljoen opliep, geeft de post binnenlandsche wissels op de balans der centrale credietinstelling toch nog een kleine daling te zien. In totaal liep hij van f 143,1 miljoen tot f 141,6 miljoen terug. De beleeningen vertoonen een veel belangrijker vermindering; zij noteeren thans f 159,8 miljoen tegen f 194,2 miljoen op den vorigen weekstaat. De teruggang komt nageenough uitsluitend voor rekening van de effectenbeleeningen en heeft de aanzienlijke stijging, die deze post verleden week vertoonde, weder geheel ongedaan gemaakt.

Het tegoed van het Rijk, dat de vorige weekbalans had aan te wijzen, blijkt weder te hebben plaats gemaakt voor een debetsaldo ten bedrage van f 13,2 miljoen. De metaalvoorraad der Bank bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans stegen resp. met f 7,9 miljoen en f 5,8 miljoen.

De biljettencirculatie verminderde met f 18,2 miljoen. De rekeningcourant-saldi blijken met f 19,7 miljoen te zijn gestegen. Het beschikbaar metaal-saldo stelde zich f 1,9 miljoen hoger. Het dekkingspercentage bedraagt 51.

* * *

De wisselmarkt was de afgelopen week vast en vrij levendig. Londen had de flauwe stemming der vorige week overwonnen en steeg snel, ook in verband met de zeer vaste stemming in New York. Daar de dollarkoers vrijwel op het goudpunt staat zal iedere verdere stijging van het Pond Sterling in New York automatisch een vrijwel gelijke stijging hier te lande veroorzaken. Franken, aanvankelijk vast, liepen later door onvoldoende steun weder terug. Indië hooger: $98\frac{1}{2}$ à $\frac{1}{4}$ bieden.

LONDEN, 6 DECEMBER 1924.

Zooals algemeen verwacht werd is de geldmarkt gedurende deze berichtsweek ruim geweest ten gevolge van de betaling van den halfjaarlijkschen interest op de War Loans.

Het aan de Bank of England verschuldigde bedrag werd dan ook zonder eenige moeite terugbetaald.

Voor daggeld werd $2\frac{1}{2}$ — $2\frac{3}{4}$ pCt. betaald en hernieuwing van zevendaagsche leeningen kostte $2\frac{1}{4}$ pCt.

De discontomarkt was bestendig en werd $3\frac{11}{16}$ pCt. betaald voor prima driemaands wissels.

2-mnds prima bankaccept $3\frac{0}{16}$ — $3\frac{3}{8}$ pCt.3- " " " $3\frac{5}{8}$ pCt.4- " " " $3\frac{11}{16}$ — $3\frac{13}{16}$ pCt.6- " " " $3\frac{3}{8}$ —4 pCt.

CURAÇAO.

I.

Curacao is een Nederlandsch gebiedsdeel, dat in de laatste jaren meer en meer de aandacht vraagt van den Nederlander. Was voor kort, de „West” voor den Nederlandschen belastingbetaler niets dan een lastpost, een land, waar steeds geld bij moest, meer niets, thans wordt, dank zij de voortdurende propaganda voor Suriname o.a. door den gouverneur Van Heemstra, den oud-gouverneur Staal, den ster-correspondent der „N. R. C.”, e.a., langzamerhand de overtuiging gevestigd, dat van Suriname nog heel wat goeds te maken is, mits men dit land behoorlijk in exploitatie brengt en voldoende bevolkt. Curacao, het andere gebiedsdeel in de West, verkeert thans reeds in een stadium, dat het zich zonder buitengewone tegenvallers, in de komende jaren bedruipen kan. Wanneer men daarbij in het oog houdt, dat het gebiedsdeel Curacao niet alleen het eiland van dien naam, maar ook de eilanden Bonaire, Aruba, Saba, Sint Eustatius en het Ned. gedeelte van het eiland Sint Martin omvat en de toestand van deze laatste eilanden verre van rooskleurig is, dan begrijpt men, dat zeer bijzondere omstandigheden op het eiland Curacao hebben samengewerkt om den financieelen en economischen toestand van het geheel zoo gunstig te doen zijn.

De gunstige toestand van 's lands financiën blijkt o.a. uit de opbrengst der middelen, welke in 1923 bedroeg f 2.118.576 tegen f 1.813.488 in 1922 en f 907.265 in 1918.

In enkele jaren zijn de ontvangsten dus meer dan verdubbeld. Weliswaar zijn verschillende heffingen verhoogd, maar van een verdubbeling der heffingen is in het algemeen geen sprake. Ook het eerste halfjaar 1924 is buitengewoon gunstig, waar de opbrengst der middelen f 1.117.783 of f 173.000 meer dan de opbrengst in het eerste halfjaar 1913 bedroeg en f 133.000 meer dan de halve raming van 1924. Men mag dan ook gerust verwachten, dat het subsidiecijfer, dat voor 1923 op f 734.784 geraamd was, waarschijnlijk ongeveer de helft van dit bedrag zal zijn, terwijl voor 1924 het subsidiecijfer slechts een paar ton zal bedragen.

De economische toestand is gunstig te noemen. Blijkt dit reeds uit de hier nader te bespreken betalingsbalans der kolonie, ook de welvaart, die in Willemstad heerscht, toont dit duidelijk aan.

Deze gunstige toestand is voornamelijk te danken aan drie factoren:

1e. De ontwikkeling der Curaçaosche Petroleum Maatschappij (een dochter-maatschappij der Bataafsche).

2e. De toeneming van het havenverkeer van Willemstad.

3e. De fosphaatexploitatie van Santa Barbara.

De exploitatie der olielvelden in Venezuela en de voortdurend stijgende productie dier velden, noodzaakten de Curaçaosche Petroleummaatschappij haar opslagruimte en raffinaderij krachtig uit te breiden.

Aan een Nederlandsche onderneming, de N.V. Pletterij voorheen Enthoven & Co. te Delft, werd ongeveer een jaar geleden opgedragen 41 tanks te bouwen, waarvan eenige met een diameter van 33 M. en een hoogte van 16 M.

Dit werk is thans reeds voltooid en aan dezelfde onderneming is wederom de bouw van meerdere tanks opgedragen. De bouw geschiedt door Nederlandsche arbeiders en behalve dat een Nederlandsche industrie hier aan vele Nederlandsche arbeiders werk verschafft, doet het den Hollander, ver van het moederland, aangenaam aan, werken tot stand te zien komen, die voor het moederland getuigen kunnen, te meer waar men op Curacao zooveel groots van Amerika verwacht en zoo weinig van het moederland. De raffinaderij werd enorm uitgebreid. Volgens de statistiek bedroeg in het eerste halfjaar van 1924 de waarde van den

uitvoer der producten der C. P. M. 10 miljoen gulden tegen in het geheele jaar 1923 13 miljoen. In 1923 bestond die uitvoer uit gasoline, gasolie, petroleum en residu, terwijl dit jaar ook dieselolie, smeerolie en asphalt geëxporteerd werden.

De C. P. M. kocht in de afgelopen maanden verschillende terreinen voor uitbreiding en de watervoorziening. De watervoorziening is voor een dergelijk grootbedrijf bijzonder moeilijk, waar de regenval meerdere malen zeer te wenschen overlaat. In een periode van langdurige droogte mag de raffinaderij natuurlijk niet met gebrek aan water te kampen hebben. De maatschappij kocht de werf De Wilde met de daarbij behorende terreinen aan den oostelijken oever van de Sint Anna-baai gelegen en verder terreinen aan de Westzijde, waardoor de Motetwerf met de tanks der Standard Oil Company worden ingesloten.

Aan het Schottegat werd o.a. de plantage Koningsplein gekocht, terwijl enkele andere plantages, als Malpais, Brievingat en Zapaté, voor de watervoorziening van het bedrijf werden aangekocht, mede naar aanleiding van een onderzoek, ingesteld door Prof. Grutterink, in den zomer van dit jaar. 't Spreekt vanzelf, dat voor deze terreinen en plantages prijzen betaald zijn, die de eigenaren enkele jaren geleden niet hadden durven droomen.

De groote ontwikkeling der C. P. M. is niet alleen de haven ten goede gekomen door de enorme vermeerdering der scheepvaart, maar ook kan thans de Curaçaosche arbeider tegen een behoorlijk loon steeds werk vinden, wat een niet te onderschatten voordeel is. De weersgesteldheid is op Curacao van dien aard, dat op het land niet altijd tegen behoorlijke betaling arbeid te vinden is, zoodat men voor enkele jaren in grooten getale naar Cuba trok, ten einde daar op de suikerplantages te werken. Dit trekken naar Cuba, met achterlaten van vrouw en kinderen oefent geen goeden invloed op de bevolking uit. Thans komt de C. P. M. steeds handen te kort, zoodat ook arbeiders van de omliggende eilanden en vooral van Aruba, maar ook van de Bovenwindsche eilanden op Curacao komen werken. Suriname voorziet zelfs in de behoefte aan arbeidskrachten.

Bij den tankbouw zijn uit Holland gezonden arbeiders werkzaam, die in een ruime betaling en goede verpleging een vergoeding vinden voor het werken in de tropen.

Willemstad profiteert van de welvaart, die de petroleummaatschappij verspreidt. De winkels maken in het algemeen geen slechte zaken, terwijl de stad zich voortdurend uitbreidt. Tal van nieuwe huizen zijn in den laatsten tijd verzezen.

De toename van het scheepvaartverkeer is ook voor het grootste deel te danken aan het vervoer van ruwe olie.

In 1923 bedroeg het aantal ingeklaarde stoomschepen, uitsluitend bestemd voor het vervoer van ruwe olie en olieproducten, 779, met een bruto-inhoud van 2.600.471 M³, tegen 608, met een bruto-inhoud van 1.429.449 M³. in 1922, of een toename van 171 olieschepen en 1.171.022 M³. Maar ook de gewone scheepvaart is steeds toenemend. In 1923 werden 1480 stoomschepen ingeklaard, metende bruto 7.467.413 M³, tegen in 1922 1182 schepen met 5.308.487 M³. bruto inhoud.

In 1924 bleef de vooruitgang ook aanhouden, waar in de eerste 9 maanden van het jaar 1923 schepen met een bruto inhoud van 8.325.929 M³. ingeklaard werden. In de eerste 9 maanden van 1924 bedroeg dus de ingeklaarde tonnenmaat reeds meer dan over heel 1923.

De speciale schepen voor vervoer van ruwe olie buiten beschouwing latende, geven onderstaande cijfers een duidelijk beeld van de ontwikkeling der scheepvaart:

1913	415 stoomschepen	2.829.000 M ³ .
1920	558	3.500.000 M ³ .
1923	701	4.867.000 M ³ .

Verscheidende stoomvaartmaatschappijen namen Curaçao in de laatste jaren in hun vaarplan op, waaronder enkele groote trans-atlantische. De Compagnie Générale Trans-atlantique vaart via Curaçao van Europa naar Zuid-Amerika. De Hamburg—Amerika-lijn doet geregeld de haven aan. De Columbean Steamship Co. Inc., de Alumimum Line, de Kosmos Line en de Roland Line brachten in 1923 alle nieuwe verbindingen met Curaçao tot stand.

Voor de Kon. West-Indische Mail bleef Curaçao een der hoofdstations. De groote schepen dier maatschappij, behoorende tot de z.g. Colon Line, onderhouden een bijna 14-daagschen dienst met Amsterdam of Hamburg naar Costa Rica (Puerto Limon) en doen daarbij zoowel op de uit- als op de thuisreis Curaçao aan. De verbinding met New York werd eveneens uitgebreid, al vindt de K. W. I. M. daarbij in de Red D. Line een zwaren concurrent. Schepen met geringen diepgang dier beide maatschappijen zorgen voor een geregelde verbinding met Maracaibo, ten einde de lading voor de groote lijnen af en aan te voeren.

Het belang, dat de K. W. I. M. voor Curaçao heeft, blijkt wel uit het feit, dat in 1923 daar f 450.000 meer werd uitbetaald dan ontvangen. De uitbetaling betreft voor een groot deel loonen, verder inkoop voor proviandeeering, uitgaven personeel, enz.

Ook de andere stoomvaartmaatschappijen doen op Curaçao groote uitgaven, waar Curaçao vaak als kolonstation dienst doet. Ik schatte als voorzitter der directie der Curaçaosche Bank, de meerdere betalingen dier maatschappijen over 1923 op f 500.000. De heer Gorsira, lid der directie dier bank en tevens agent van verschillende stoomvaartmaatschappijen, meende dit bedrag te mogen stellen op 1 miljoen, een bedrag dat, gezien in het financieele kader van Curaçao, zeer belangrijk genoemd mag worden.

Daarbij brengt het drukke scheepvaartverkeer de noodige vreemdelingen, die in Curaçao natuurlijk verbeteringen maken. Dit bedrag werd voor 1923 door den heer Gorsira geschat op f 500.000. Hoewel ik meen dit bedrag niet zoo hoog te moeten opvoeren, kan, waar in 1924 verscheidene groote toeristenbooten de haven bezochten, op een belangrijk accres gerekend worden.

Waar landbouw en zoutwinning voor Curaçao in de laatste jaren niet in alle opzichten gunstig waren, begrijpt men het groote voordeel van het drukke havenverkeer.

Het is dan ook te betreuren, dat, na de laatste uitdieping der Sint Annabaai en havenmond, zoo weinig van gouvernementswege gedaan wordt om de scheepvaart te bevorderen. De eenigste gouvernementskade verkeert in een zeer slechten toestand en vereischt onmiddellijke voorziening. Een behoorlijk ingericht outrepot is zeer gewenscht en kan door het gouvernement tot stand gebracht worden, waar het op één enkel pand na, over een behoorlijk terrein aan de gouvernementskade beschikt. Uitbreiding van het havenfront is tevens noodzakelijk, al zal hier de oplossing minder gemakkelijk te vinden zijn. Wegbaggeren van de vele ondiepten in het Schottegat en, indien dit alles gereed is, verbreding en nadere uitdieping der havenmond, zijn werken die naar mijne meening voor de bevordering der scheepvaart in de naaste toekomst noodzakelijk zijn. Daarbij mag de watervoorziening van de haven ook als een zeer dringende eisch genoemd worden. Hoewel men dit vraagstuk reeds enkele jaren ernstig onder de oogen ziet, schiet de uitvoering der plannen niet voldoende op. Mogen deze plannen spoedig verwezenlijkt worden.

(Slot volgt).

A. B. J. PRAKKEN.

DE LANDBOUWBEGROOTING 1925.

Sinds langen tijd reeds is van vele zijden, ook in de Staten-Generaal bij de behandeling van de begrooting voor het loopende dienstjaar, gewezen op de in het oog vallende, steeds verder doorgevoerde decen-

tralisatie bij de Directie van den Landbouw. En de financieele gevolgen van het systeem (een uitgebreid, kostbaar, dirigerend personeel, groote administratieve kosten, enz.) gaven de laatste twaalf maanden meermalen aanleiding tot kritische opmerkingen in tal van artikelen en brochures, die zich met dezen tak van Staatszorg bezighielden. De belangstelling van velen, die zich voor de regeeringstaak in landbouwzaken interesseerden, richt zich begrijpelijkerwijs voor een groot gedeelte op dit punt. Algemeen toch wordt gewenscht, dat bij de doorvoering der in deze tijden noodzakelijke bezuiniging, vitale belangen van landbouw, tuinbouw en veeteelt zoo min mogelijk worden aangetast, en is men van oordeel, dat reeds veel te bereiken zou zijn door wijziging der in opzet veel te kostbare organisatie.

Ik meen dan ook een beschouwing over de landbouwbegrooting 1925 het best te kunnen geven, door de begrooting in haar verband met de organisatie der Directie van den Landbouw te doen zien.

Een meer overzichtelijke en meer natuurlijke groepering van cijfers dan in het wetsontwerp tot uiting komt, zal hiertoe noodig zijn. Ook aan deze begrooting toch kleeft weder de fout, dat eerst na tijdroovende optellingen een inzicht kan worden verkregen in de financieele lasten, welke de verschillende takken van Staatszorg op dit terrein meebrengen. Bovendien zijn verder omschrijving en toelichting van tal van artikelen zoodanig, dat men zich zelfs na de becijferingen, die tot het overzicht op pagina 1082 hebben geleid, over de noodzakelijkheid van vele uitgaven geen oordeel kan vormen. Weliswaar is het eindbedrag van f 7.117.493 verdeeld over 105 artikelen, van welke de meeste in den uitgewerkten staat nog zijn onderverdeeld, zoodat de geheele begrooting feitelijk niet minder dan 348 posten telt. Doch bij nadere beschouwing blijkt, dat deze veelheid het kenmerk van onevenwichtigheid en verwardheid draagt, en geenszins een uitvoerige, gedetailleerde voorlichting heeft beoogd. Zoo ziet men b.v.:

in 13 niet verder gespecificeerde posten	
van f 105.000 en hooger	f 3.226.603
in 335 posten onder f 97.000	„ 3.890.890
	f 7.117.493

of duidelijker nog deze onevenwichtigheid:

in 33 niet verder gespecificeerde posten	
van f 50.000 en hooger	„ 4.704.950
in 317 posten onder f 50.000	„ 2.412.543
	f 7.117.493

Men vraagt zich af, welke leiding in particulier bedrijf genoegen zou willen nemen of zou kunnen beslissen met een zoo slecht gegroepeerd cijfermateriaal; waarin b.v. f 100 voor kindertoeslag aan een ambtenaar bij herhaling onder een zelfstandig hoofd (artikel) wordt gebracht; daarentegen een bedrag van f 189.810 als onderdeel van een uitgebreider hoofd wordt opgevoerd, nog wel met de alles omvattende en dus vrijwel nuttelooze omschrijving: „aanbouw, onderhoud en verbetering van gebouwen en terreinen, aankoop en overdracht van grond of gebouwen, huur en lasten der gebouwen en terreinen, buitengewoon toezicht en onderhoud en aankoop van meubilair, administratieve, huishoudelijke en andere uitgaven." Het behoeft geen betoog, dat een soortgelijke redactie, zooals die bij meerdere posten voorkomt, feitelijk de beschikking over een belangrijk gedeelte der gelden aan de beoordeeling der volksvertegenwoordiging onttrekt en naar het Departement overbengt. Dat in sommige gevallen deze bedoeling inderdaad heeft voorgezeten blijkt onomwonden uit de toelichting op artikel 125: mocht namelijk door aanneming der artikelen 118—121 gevolg gegeven worden aan den meermalen geuiten wensch tot bezuiniging op de administratieve kosten, veroorzaakt door het rijksbureau voor de ontwatering, dan hergeeft de kleine toevoeging „benevens uitgaven ten behoeve van ontwatering" aan artikel 125, het Departement de vrijheid deze zelfde

kosten desgewenscht met nog f 50.000 op te voeren.

In de hieronder volgende tabel is getracht het cijfermateriaal op meer doelmatige wijze samen te brengen. Deze opstelling, waarbij naast het voor 1925 uitgetrokken de voor 1924 toegestane bedragen zijn geplaatst, doet reeds bij eersten oogopslag zien, dat van een reorganisatie bij de Directie van den Landbouw geen sprake is geweest. Het tot nu toe gevolgde systeem van decentralisatie heeft geleid tot de instelling van een steeds grooter aantal leerstoelen, proefstations, diensten en dienstjes, alle met eigen directie en administratie. En een besliste terugkeer van dezen weg zou in de cijfers tot uiting zijn gekomen, door een percentsgewijze belangrijk grootere besparing op de meest gedecentraliseerde groepen als „Hooger Onderwijs” en „Diensten tegen vergoeding”. De begroting evenwel wijst bijna tot in details op een zeer uniforme bezuiniging van omstreeks 9 procent. En de groep „Diensten tegen vergoeding” maakt hierop zelfs een zeer opmerkelijke uitzondering in tegenovergestelde richting dan mocht worden gewenscht, daar haar eindcijfer van 1.742.686 met slechts 3½ procent tot 1.681.978 teruggebracht werd. De besparing van circa 7½ procent op het eindtotaal der Landbouw-

begroting is dan ook niet het resultaat eener doeltreffende reorganisatie, doch uitsluitend verkregen door, zonder aantasting van het systeem, op alle posten zoo gelijkmatig mogelijk te bekrimpen. De relatieve stijging, die juist de groepen „Proefstations” en „Diensten tegen vergoeding” toont, duidt er intengedeel op, dat aan den heerschenden geest nog zeer onvoldoende weerstand wordt geboden.

Te verwonderen behoeft men zich over deze passieve houding niet. Onder de Directie van den Landbouw toch is samengebracht een aantal zeer uiteenlopende werkzaamheden, die goeddeels naar hun aard tot een der andere departementen behooren. De Directie van den Landbouw zou ongetwijfeld haar recht op zelfstandigheid hebben verloren, indien daarvan werden afgescheiden de onderwijsbelangen, de diensten ten behoeve van den handel, en de technische voorlichtingsdienst. Reeds uit zelfbehoud, en om haar bestaansrecht te bewijzen, zal dus deze samenvoeging meer nog dan eenige andere staatsdienst op expansie bedacht moeten zijn. En het aanvaarde systeem van een sterk uitgebreid zelfstandig hooger personeel heeft ook hier geleid tot een steeds verder gaande en meer omvattende staatsbemoeiing. Niet om in de door bedrijf

	Begrooting 1925		Toegestaan 1924		Bezuiniging
					%
1. Uitgaven van algemeen administratieve aard.					
Art.					
74-76. Kosten van het Departement	142.355		157.554		
181-183 ged. Verslagen, comm., verdere uitgaven	26.240		32.600		
		168.595		190.154	11,35
2. Domeinen en bebossching.					
148-155. Domeinen	176.444		202.028		
157. Verlies op het Staatsboschbedrijf	966.462		1.040.530		
156. Subsidieering voor bebossching	142.278		147.020		
158-159. Kosten Boschraad en Boschwet	2.500		3.500		
		1.287.684		1.393.078	7,56
3. Onderwijs en Wetenschap.					
<i>Hooger Onderwijs.</i>					
77-83. H. O. te Wageningen (Landbouw, enz.)	957.075		1.061.508		
101-107, 109. H. O. te Utrecht (Veeartsenijkunde)	634.678		701.719		
108, 110. Beurzen	24.300		23.500		
	1.616.053		1.786.727		
160-166. Rijksboschbouwproefstation	25.379		28.625		
130-134 ged. Rijkslandbouwproefstation te Groningen en te Hoorn	p. m.		p. m.		
		1.641.432		1.815.352	
<i>Middelbaar Onderwijs.</i>					
84-87. (Middelbare School te Groningen	± 60.850		66.029		
(Koloniale School te Deventer	± 132.950		143.279		
88-91. Zuivelschool te Bolsward	23.570		25.269		
92-95. Rijksland- en tuinbouwinterscholten	299.020		338.321		
99-100. Opleiding onderw. en ambten., examenkosten	60.870		63.170		
96. Subsidie bijzonder onderwijs	180.000		197.000		
		757.260		833.068	
<i>Lager Onderwijs.</i>					
97-98. Cursussen en subsidiën	551.000	551.000	599.000	599.000	
		2.949.692		3.247.420	9,17
4. Keurings- en onderzoekdiensten tegen vergoeding.					
126-130. Rijkslandbouwproefstations	630.096		677.093		
137, 140, 145-146. Veeartsenijkundige dienst	532.198		582.060		
141-144. Rijksseruminrichting	258.355		264.941		
131-134. Plantenziektenkundige Dienst	261.329		218.592		
		1.681.978		1.742.686	3,54
5. Voorlichtingsdiensten en verdere uitgaven rechtstreeks ten behoeve van landbouw, enz.					
111-116 ged. Consulanten en verdere voorl. van landbouw, tuinbouw en veeteelt	460.974		500.082		
118-121. Ontwatering	32.140		34.200		
135. Bestrijding van schadelijke diersoorten	7.440		5.000		
136. Afschaffing heerlijke jachtrechten	5.000		5.000		
125. Ontginning woeste gronden	50.000		50.000		
122-123. Paarden- en veefokkerij	73.000		81.600		
147. Bestrijding van veeziekten	120.000		120.000		
177-180, 116 ged. Consul. en verdere voorl. voor zuivelzaken	125.585		137.238		
167-176. Zuivelinspectie en Contrôle	138.805		156.452		
182-183 ged. Tentoonstellingen, congressen	16.600		19.100		
		1.029.544		1.108.672	7,14
Totaal		7.117.493		7.682.010	7,36

of handel uitgesproken behoeften te voorzien, doch uitsluitend als gevolg van het natuurlijke zoeken naar arbeidsterrein door de tallooze „dirigeerende” ambtenaren. Zoo kan men b.v., ook zelfs nu nog in de laatste weken, directies van onder Landbouw ressorteerende instituten in dag- en weekbladen door middel van ingezonden stukken regelmatig propaganda zien maken voor hun instelling en voor nog verdere uitbreiding hunner werkzaamheden. En in dit verband dient zeer zeker ook de aandacht gevestigd op het onlangs gepubliceerde adres der Vereeniging van Nederlandsche Zaadhandelaren, dd. 15 October 1924 aan Z.E. den Minister van Landbouw gezonden, waaruit blijkt, dat ter Directie van den Landbouw zelfs wetten werden voorbereid en doorgedreven zonder eenig rechtstreeksch overleg met den, zéér goed georganiseerden, daarbij betrokken handel. Met dit gevolg, dat b.v. de „Wet tot bestrijding van bedrog in den handel in meststoffen, zaai- en veevoeder” dermate onmogelijke en in zich zelf strijdende bepalingen bevat, dat zij door den handel openlijk wordt terzijde gesteld en ontdoken. De vrij belangrijke kosten, die de uitvoering en toepassing dezer Wet jaarlijks voor 's Rijks schatkist medebrenge, zijn dan ook naar veler meening als goeddeels weggeworpen te beschouwen.

Bij tal van gelegenheden valt trouwens telkens weer op, welke financiële lasten de kostbare en niet steeds doelmatige organisatie der afdeling Landbouw met zich brengt.¹⁾

Bij de groep: *Uitgaven van Algemeen administratieve aard* vraagt men zich b.v. af of ooit berekend werd, hoeveel tijd, papier, schrijfflooi, drukwerk en expeditiekosten er ten Departemente verloren gaan door het onttrekken van het Landbouwonderwijs aan het daarvoor aangewezen Departement van Onderwijs. Men denke hierbij slechts aan het thans noodzakelijke interdepartementaal overleg bij vraagstukken als b.v. het opnemen van het veeartsenijkundig onderwijs in het verband der Utrechtsche Universiteit. Of lette op het feit, dat in de „Verslagen en Mededeelingen van de Directie van den Landbouw” onderwijsgegevens worden opgenomen, welke uit den aard ook in het volledige jaarlijksche rapport van het Departement van Onderwijs zijn te vinden.

Naar aanleiding van de kosten der „Verslagen en Mededeelingen van de Directie van den Landbouw” moge te dezer plaatse ook worden gewezen op merkwaardige publicaties als No. 1 van 1924. Een boekwerk van 158 pagina's, bevattende een nominatieve opgave van alle personen, die hetzij bij het Rijk, hetzij bij een Vereeniging, een functie, hoe gering dan ook, in verband met land- of tuinbouw vervullen. Geen klerk of geen tuinman in 's Rijks dienst ontbreekt hierin. En een klein boertje in het kleinste gehucht kan er zijn naam in vermeld vinden, als secretaris der plaatselijke afdeling van den een of anderen provincialen bond. Hoe kunnen de kosten van het verzamelen, verwerken en drukken dezer gegevens — en de gedeeltelijk gratis verspreiding — ooit door het nut der uitgave worden gerechtvaardigd?

De ondervinding der laatste jaren heeft voldoende geleerd, welk gevaar voor overdaad in ruimte en afwerking er bestaat, indien de stichting of uitbreiding van Rijksonderwijsgebouwen aan geïnteresseerden wordt overgelaten. Ook bij de Directie van den Landbouw is men daaraan niet ontkomen. Zelfs in de onlangs verschenen, zich als „enquête” aandienende brochure: „De Landbouw-Wetenschappen in Neder-

¹⁾ In de N. Rott. Crt. van 16 Nov. 1924 wordt b.v. met groote zekerheid gezegd, dat vier tuinbouwconsulenten in verschillende deelen des lands, ieder f 1000,— per jaar plus reis- en verblijfkosten zouden genieten voor het geven van cursussen aan candidaat-tuinbouwingenieurs der Landbouw-Hoogeschool; waartoe deze consulenten zich wekelijks naar Wageningen zouden hebben te begeven, ook wanneer er, zooals dit jaar, geen studenten voor het volgen hunner lessen zijn.

land”, welke echter klaarblijkelijk als propaganda tegen de bezuiniging is bedoeld, wordt erkend, „dat er nogal ruw met geld werd omgesprongen.” „Bij den bouw van twee nieuwe laboratoria, die op den Wageningischen Berg verzezen, werd volstrekt niet de toen toch reeds zoo noodzakelijke zuinigheid betracht.” „Later is te Wageningen nog een tweetal laboratoria gebouwd.” „Maar toch ook aan de laatstgenoemde twee is nog te veel luxe.” Met deze, zeker niet bevooroordeelde bekentenis voor oogen, verwondert men zich, dat ook voor 1925 de gelden voor de onder Landbouw ressorteerende gebouwen weer in volkomen oncontroleerbare en spaarzaam toegelichte posten worden aangevraagd. En men vraagt zich af of een bonte schildering als b.v. in de artikelen 83a en 107¹⁾ wellicht dient om een zwaar stuk gebouwen te camoufleren.

Deze posten toch stellen resp. f 160.900 en f 189.810 ter vrije beschikking voor de beide hoogeschoolen. Waarmede dus niet minder dan f 350.700 of ruim 22 procent van het voor dit hooger onderwijs uitgetrokken totaalbedrag aan de beoordeeling der Volksvertegenwoordiging wordt onttrokken.

Tenslotte moge, uitsluitend ter demonstratie van hetgeen gezegd werd over de kosten van het gevolgde systeem van decentralisatie en over het voortdurend streven naar expansie, dat tal van diensten eigen is, gewezen worden op het Rijksboschbouwproefstation. Omtrent dezen dienst, waarvan de Directeur volgens de begrooting 1924 een vast personeel van slechts één boschbouwkundige en één bediende had te dirigeren, vindt men in de toelichting der begrooting 1925 vermeld dat „de tijdelijke klerk in vasten dienst is overgegaan”.

Het practisch-wetenschappelijk personeel dezer instelling, slechts 2 man sterk, ontvangt aan salaris en toeslag omstreeks f 9650, terwijl de bijkomende posten niet minder dan f 15.729 beloopt. Ook hier bracht zelfstandigheid weer mede: recht op een eigen gebouw, op eigen administratie en eigen publicaties, hetgeen zich in het onkosten-percentage weerspiegelt:

1 Directeur	± 6.325
1 boschbouwkundige...	± 3.325
kosten proefvelden	5.000
	————— 14.650
<i>Administratieve en andere onkosten:</i>	
1 klerk	± 1.709
kantoorbeh., bibl., enz.	1.100
1 bediende.....	± 1.845
gebouw: onderhoud.....	425
verw., verl. en schoonm. ...	1000
	————— 1.425
reiskosten personeel	2.400
drukwerk	1.500
diversen.....	400
	————— 10.379
reiskosten comm. van advies	350
	————— 25.379

Reeds bij de behandeling der begrooting 1924 werd in de Tweede Kamer der Staten-Generaal van verschillende zijden een meer doelmatige wijze van bezuiniging aan den Minister in overweging gegeven. Met name werd daarbij zelfs genoemd de centralisatie van alle wetenschappelijk werk, en werd de overtuiging uitgesproken, dat wanneer men op dit terrein niet „voortdurend trachtte te specialiseeren en uit te breiden, wat voor iederen tak weer zooveel hoogst bekwame ambtenaren noodig maakt, ook in deze richting belangrijk bezuinigd zou kunnen worden.”

Het feit dat ook nu nog, juist bij de kleinste en het eerst voor opheffing in aanmerking komende proefstations, tot uitbreiding van personeel wordt (volgens de toelichting der begrooting: is) overge-

¹⁾ Voor beide artikelen gelijklopend: „aankoop, onderhoud en verbetering van gebouwen en terreinen, aankoop en overdracht van grond of gebouwen, huur en lasten der gebouwen en terreinen, buitengewoon toezicht en onderhoud en aankoop van meubilair, administratieve, huishoudelijke en andere uitgaven”.

gaan, kan niet anders dan een aanduiding zijn, dat bij den Minister geen plannen bestaan, beperking van uitgaven te zoeken in een doeltreffende reorganisatie van de op pagina 1082 sub 3 en 4 vermelde groepen.

Temeer valt dit te betreuren, daar terugkeer tot een bescheidener en meer met 's Lands financiële toestand in overeenstemming zijnden opzet, te allen tijde en zonder schokken voor het economische leven kan plaatsvinden.

Immers vrijwel de geheele uitbouw, zooals wij dien thans kennen, van Landbouw-Hoogeschool, proefstations enz., is niet langs natuurlijken weg (door specialisatie tengevolge van toenemende werkzaamheden) tot stand gekomen, doch van bovenaf opgelegd. Nagenoeg alle opgerichte instituten moesten zich zelf eerst een arbeidsveld zien te scheppen, en verschillende directies trachten nu nog, door een onafgebroken propaganda, land- en tuinbouw de behoefte aan hun zelfstandige instelling te suggereren.

Zelfs een zeer plotselinge en zeer krachtige inkringing zou door land- en tuinbouw niet als hinderlijk worden gevoeld en in vele gevallen slechts nauwelijks worden bemerkt.

En de financiële nood heeft ook elders wel eens iets doen afbreken, dat met zorg en vol goede verwachting moeizaam was opgebouwd. F. L. RUTGERS.

Laren N.-H.

DE GEWIJZIGDE TARIEFWET.

II.

Van de veranderingen in de tabel aangebracht zijn die, welke door de Regeering bij verschillende nota's van wijzigingen zijn voorgesteld, verreweg het belangrijkste. Dit behoeft geen verwondering te wekken wanneer men in aanmerking neemt dat de Minister gedurende de mondelinge behandeling van het tarief in de Tweede Kamer een afwijzende houding heeft aangenomen tegenover bijna alle amendementen, die de opbrengst van zijn wetsontwerp in gevaar zouden brengen, terwijl het hier bovendien een wetsvoorstel betrof, dat feitelijk niet voor amendering vatbaar was. In het Voorloopig Verslag (§ 1) werd er reeds op gewezen, en de heer Van Vuuren heeft hieraan bij de debatten zeer terecht nogmaals herinnerd, dat slechts de Regeering, die staat boven de verschillende belangen, de gevolgen van eventuele wijzigingen kan overzien. Ik zal straks bij de bespreking van het amendement Vliegen op post No. 21 nog gelegenheid hebben op deze quaestie terug te komen.

Post No. 2 (alcoholen). Bij het oorspronkelijk ingediende ontwerp werd voorgesteld het thans bestaande invoerrecht op gedistilleerd van f 3,50 terug te brengen tot f 1 ter tegemoetkoming aan het reeds meermalen door distillateurs geuite verlangen om tot verlaging van dit invoerrecht over te gaan.

Bovendien werd gebroken met de z.g. fictieve gehaltebepalingen. Volgens de Gedistilleerdwet van 1863 wordt n.l. bij invoer van zoete likeuren en van alle gedistilleerde dranken op flesschen of kruiken kleiner dan 2 Liter de belasting berekend naar een fictief gehalte van 75 pCt., terwijl reukwaters, vernissen en andere met alcohol bereide vloeistoffen (geen dranken zijnde) geacht worden een sterkte te hebben van 90 pCt. (Een uitzondering hierop kan in dit artikel buiten bespreking blijven). In plaats van een berekening der belasting naar de hiergenoemde fictieve gehaltepercentages werd dus voorgesteld deze berekening in het vervolg te doen plaatsvinden naar de werkelijke sterkte van de alcoholhoudende producten, eventueel (b.v. voor likeuren) verhoogd met een suikersurtoeslag. Als voornaamste motief voor deze wijziging kon gelden, dat de tegenwoordige regeling practisch neerkomt op een verbod van invoer.

Uit verschillende adressen van belanghebbenden bij het Departement van Financiën ingekomen, alsmede uit het Voorloopig Verslag, bleek echter, dat er bij de

gedistilleerd-industrie, die onder de tegenwoordige omstandigheden ten gevolge van den buitensporig hoogen gedistilleerdaccijns en van exportbelemmeringen in een moeilijke positie verkeert, ernstige bezwaren tegen beide voorstellen bestonden. In verband met de tijdsomstandigheden heeft men dan ook gemeend hierop te moeten terugkomen. Op één uitzondering na, wordt derhalve de thans bestaande toestand bestendig, alleen voor zoete likeuren en gedistilleerde dranken ingevoerd op flesschen of kruiken kleiner dan 2 Liter is n.l. de fictieve sterkte nader bepaald op 65 pCt., met dien verstande, dat van gebottelde dranken bovendien een waarderecht van 8 pCt. zal verschuldigd zijn.

Posten No. 5 (automatische verkooptoestellen en betaalautomaten); No. 17 (bladtin); No. 31, onderdeel I (closets en urinoirs van metaal); No. 33, onderdeel II (water- en gasverbruiksmeters); No. 41, onderdeel IV (electrische kabel); No. 45, onderdeel I en II (gewoon glas in bladen of platen van een bepaalde afmeting en glazen ballons voor gloeilampen); No. 75, onderdeel V (koolstaven); No. 97, onderdeel II (rotatiepapier); en No. 101 (prikkeldraad en metaalgaas).

Reeds in de Memorie van Toelichting werd er op gewezen dat in het tarief een aantal artikelen voorkwamen, die niet als „toonbankartikel” konden worden aangemerkt en derhalve onbelast hadden moeten blijven. Met het oog op de belangen van de schatkist kon de opbrengst, welke van het belasten dier artikelen verwacht werd, echter niet worden gemist.

Ten gevolge van de opneming van art. 43 werd echter een nieuwe bron van inkomsten verkregen, waarop bij de indiening van het wetsontwerp niet was gerekend. Daarom is het invoerrecht van een aantal artikelen, waarvan de voornaamste hierboven achter de verschillende postnummers zijn genoemd en die meerendeels hulpmiddel zijn voor industrie, handel en landbouw, van 8 pCt. der waarde, teruggebracht op 5 pCt.

Post No. 12 (beestenvoeder). In dezen post is een wijziging aangebracht, waardoor alleen het beestenvoeder in koeken, stukken of brokken (b.v. honden-vleeschbrood) en dat in „verpakten” staat (dus 1200 gram of minder) bij invoer belast is met een invoerrecht van 8 pCt. der waarde. Het pluimveevoeder bestaande uit meel vermengd met vleesch of vleeschafval, in groote verpakking, zal derhalve niet aan invoerrecht worden onderworpen.

Posten No. 13 (bergings- en verpakkingsmiddelen) en No. 40 (zeven en filters). Beide posten zijn aangevuld met een vrijstelling, waarop van de zijde van enkele landbouworganisaties is aangedrongen. Onder eerstgenoemden post werden melkmeestemmers voorzien van meetschaal, onder laatstgenoemden post, metalen zeven wegende 1 KG. of meer, nader van invoerrecht vrijgesteld.

Post No. 20 (bont en vogelhuiden). Bij onderdeel IV van dezen post waren oorspronkelijk ook alle veeren en vogelhuiden (behalve bedveeren en dons) aan invoerrecht onderworpen. Van belanghebbende zijde, gesteund door de Kamer van Koophandel in Amsterdam werd er echter op gewezen, dat te Amsterdam een belangrijke markt van vogelhuiden en veeren bestaat, waarvan het bestaan, door het aan invoerrecht onderwerpen van deze artikelen, ernstig in gevaar zou worden gebracht. In verband hiermede is onderdeel IV van den post zoodanig gewijzigd, dat veeren en met veeren of dons bedekte dierhuiden alleen zullen worden belast wanneer zij zonder nadere bewerking geschikt zijn om als modewaar te worden gebruikt. De onbewerkte veeren en vogelhuiden blijven dus van invoerrecht vrijgesteld.

Post No. 21 (borstels). Op dezen post is een meermalen gewijzigd amendement Vliegen door de Regeering overgenomen, waardoor borstels, schuimers, boenders, bezems en kwasten in gewoon ongeverfd hout vervat, zonder eenige versiering, straks vrij van in-

voorecht hier te lande zullen worden toegelaten. Van objectief standpunt beschouwd moet men de opmerking van deze vrijstelling betreuren. Zij is geheel in strijd met het gedurende de geheele behandeling der wet ingenomen standpunt, dat het vervallen van bestaande rechten onder de tegenwoordige omstandigheden voor onze nijverheid niet wenschelijk is en gaat dus lijnrecht in tegen het principe neergelegd in artikel 43 der wet. Alle industrieelen, geen enkele uitgezonderd, die op behoud van het bestaande recht voor hun artikelen prijsstellen, zullen worden geholpen op grond van art. 43, de Regeering heeft zelfs een aantal oorspronkelijk in het Tarief voorkomende vrijstellingen geschrapt om daardoor gelegenheid te krijgen voor de artikelen, waarop die vrijstellingen betrekking hadden, het thans daarvan geheven wordende invoerrecht te kunnen handhaven. Alleen de Nederlandsche borstelindustrie zal, ten gevolge van de aangebrachte wijziging, het bestaande invoerrecht verliezen. Hoe men ook over artikel 43 en het daarbij gehuldigd wordend beginsel moge denken, niemand zal kunnen betwisten, dat nu het artikel er eenmaal is, tegenover de borstelindustrie een groote onbillijkheid is begaan.

Ik heb gemeend op deze wijziging eenigszins uitvoerig te moeten ingaan, omdat hierdoor zoo treffend wordt geïllustreerd, waarop ik hierboven reeds doelde, dat het noodig is buitengewoon voorzichtig te zijn bij het amendeeren van een wet als de Tariefwet, waar de verschillende belangen, die bij een bepaalde zaak zijn betrokken, nauwkeurig en rustig moeten kunnen worden bekeken.

Post No. 25 (bron- en mineraalwater). Het oorspronkelijk op dezen post voorgestelde recht van f 4 per 100 flesschen of kruiken, werd naar aanleiding van de daartegen van de zijde der importeurs van dit artikel ingebrachte bezwaren, verlaagd tot f 1. Het waarderecht van 8 pCt., dat boven het specifieke recht voor het artikel op syphon-spuut- of hevelflesschen zal worden geheven, wordt echter bestendig.

Post No. 28 (artikelen van rubber en caoutchouc). Onder dezen post zijn thans, door overneming van een amendement-Van Gijn, gerangschikt de veelbesproken anti-conceptionele middelen, waarvan het oorspronkelijk voorgestelde recht van 50 pCt. der waarde tevens werd teruggebracht op 8 pCt.

Post No. 33 (contrôle- en telapparaten en n. a. g. instrumenten). Aan dezen post zijn enkele nieuwe onderdeelen toegevoegd. Tot de voornaamste artikelen, welke daarbij aan een invoerrecht van 8 pCt. der waarde worden onderworpen behooren de z.g. radio-toestellen en onderdeelen daarvan, volt- en ampèremeters, met een gewicht van 1 KG. of minder en transformatoren, welke een gewicht hebben van 3 KG. of minder.

Post No. 41 (garens). Hierboven wees ik er reeds op dat het invoerrecht op elektrische kabel nader van 8 op 5 pCt. der waarde is teruggebracht.

Thans zal in het algemeen alleen het electrisch draad, dat gebruikt wordt voor huisleidingen aan een invoerrecht van 8 pCt. zijn onderworpen. De wijziging van onderdeel I van den post, waartoe in het algemeen het z.g. passement en gordijnkoord behoort, houdt verband met het streven, dat bij het belasten van garens heeft voorgezetten n.l. om uitsluitend de garens enz., die door den particulier worden gebruikt, te belasten en de z.g. industrie-garens vrij te stellen. Het bleek echter, dat een bepaald soort vischrijgarens, die gebezigd worden voor het vervaardigen van vischnetten, volgens de oorspronkelijke redactie van onderdeel I van den post zouden worden belast. Om het belasten van deze en andere industrie-garens, die mogelijk onder onderdeel I zouden kunnen vallen, te voorkomen, is hierin een, wat men zou kunnen noemen veiligheidsklep, opgenomen door, voorzover het koord enz., samengesteld uit 12 draden of meer, met een gewicht van minder dan 25

gram per meter betreft, een uitzondering te maken voor de artikelen, waarvan bij de visitatie wordt aangevoerd dat zij bestemd zijn voor de industrie.

In onderdeel VI letter b, waartoe o.a. het kantoor-garen en de kluwens wollen en katoenen garens, voorzover deze niet op klosjes van hout of dergelijke zelfstandigheid worden ingevoerd, behooren, is de grens der belasbaarheid per opmaking van 100 tot 120 gram verhoogd, ten einde geschillen bij geringe gewichtswijkingen te voorkomen. Het bleek n.l. dat zeer afwijkend voor directen verkoop aan particulieren bestemde opmakingen juist om en bij 100 gram wogen.

Ten slotte werden de op den post voorkomende vrijstellingen nader uitgebreid. Platinadraad werd implicite van invoerrecht vrijgesteld. De vrijstelling voor weefgarens, die oorspronkelijk slechts ééndraads-garens betrof, werd ook gegeven voor tweedraads-garens, ten behoeve van de Nederlandsche wolweverijen. De gewichtsgrens, welke was aangenomen als voorwaarde voor de vrijstelling van met ongekleurd katoenen garen of band omwonden koperdraad kwam te vervallen, terwijl met ongeverfde zijde omsponnen koper- en weestandsdraad ten behoeve van de fabrieken van elektrische motoren en apparaten aan de bestaande vrijstellingen werd toegevoegd.

De drie laatstgenoemde vrijstellingen zullen echter alleen worden toegepast, wanneer bij de visitatie uit bestelorders of andere bescheiden afdoende wordt aangetoond, dat de artikelen bestemd zijn om te dienen als grondstof of hulpmiddel voor de industrie. Deze beperking was vooral noodig ten gevolge van de nader voorgestelde vrijstelling der tweedraads-garens, waaronder er ook zijn, die door particulieren worden gebruikt.

Post No. 45 (glas en glaswerk). Hierboven wees ik er reeds op, dat gewoon glas in bladen of platen van een bepaalde afmeting met 5 pCt. in plaats van met 8 pCt. der waarde zal worden belast. Dit kan als een tegemoetkoming worden beschouwd aan het verlangen om het gewone vensterglas voor woningbouw en het z.g. broeikasglas ten behoeve van den tuinbouw, niet hooger te belasten dan thans het geval is. Het invoerrecht op glazen ballons voor gloeilampen werd nader op 5 pCt. der waarde teruggebracht, daar dit artikel uitsluitend dient als grondstof voor de gloeilampenfabricage.

Ik vermeldde reeds, dat de Regeering een aantal oorspronkelijk in het Tarief voorkomende vrijstellingen heeft geschrapt. Dit was noodig om niet in strijd te komen met den aan artikel 43 ten grondslag liggenden regel, dat geen industrie schade zou mogen lijden, ten gevolge van het vervallen van bestaande rechten. Het ging toch niet aan industrieën, wier artikelen toevallig uitdrukkelijk met name waren vrijgesteld *niet*, en industrieën, wier artikelen, omdat zij niet in het tarief waren genoemd, en daarom vrij waren, *wél* van de gunstige bepaling van art. 43 te doen genieten. Voorzover de betrokken industrieën prijsstelden op behoud van het op hun artikel geheven wordende invoerrecht, werden de oorspronkelijk voorgestelde, uitdrukkelijke vrijstellingen derhalve ingetrokken. Op dien grond zijn de bekende mandflesschen alsmede peilglastoestellen, peilglasbeschermers en binnenstukken voor peilglazen, vallende onder post No. 45, nader aan een invoerrecht van 5 pCt. der waarde onderworpen.

Post No. 56 (huishoud- en keukenartikelen). Hierop werd door mevrouw Bakker-Nort een amendement ingediend om het heffingspercentage voor den geheelen post van 8 op 5 pCt. der waarde te verlagen.

Nadat de Minister verklaard had dit amendement te willen overnemen wanneer het zich alleen zou bepalen tot onderdeel I van den post, werd het aldus gewijzigde amendement door de Regeering overgenomen. Hierdoor zullen thans o.a. matten- en kleerklopers, waschklemmen, automatische gasaanstekers, bus- en blikopeners met een invoerrecht van slechts 5 pCt.

worden getroffen. Wanneer men deze artikelen vergelijkt met de onder de andere onderdeelen van den post genoemde artikelen (b.v. vliegenkasten, broodplanken, hooikisten) dan is het vermoeden gewettigd dat Minister Colijn uitsluitend uit vrees voor de financiële gevolgen niet verder heeft willen gaan dan hij gedaan heeft. Er is m.i. toch geen bijzondere reden om b.v. een bus- en blikopener lager te belasten dan een gewone broodplank.

Post No. 61 (kaas). Het oorspronkelijk voorgestelde invoerrecht op kaas van 20 pCt. der waarde werd nader verlaagd tot 8 pCt., als gevolg van, door de verschillende landbouworganisaties, de zuivelindustrie en de betrokken Kamers van Koophandel geopperde bezwaren. Volgens deze bezwaren was de vrees niet denkbeeldig dat verschillende landen, waarheen Nederland thans zijn kaas exporteert en die hier te lande speciaal luxe kaas invoeren, door het voorgestelde recht represaillemaatregelen zouden nemen, waardoor de kaasexport ernstig zou kunnen worden benadeeld.

Post No. 68 (kleur- en verfstoffen). In dezen post is op dezelfde gronden als door mij werden aangegeven bij het slot van post No. 45 de oorspronkelijk voorkomende vrijstelling voor als verfwaar gebezigd bladmetaal in boekjes (men denke aan bladgoud en blad-zilver) geschrapt. Hiervoor zal het bestaande invoerrecht kunnen worden gehandhaafd in den algemeenen maatregel van bestuur bedoeld bij art. 43.

Post No. 83 (mangels en waschmachines), No. 91 (naaimachines), No. 118 (strijkijzers). Voor deze 3 posten is het oorspronkelijk voorgestelde invoerrecht van 8 pCt., bij de mondelinge behandeling in de Kamer, teruggebracht op 5 pCt. der waarde. Ik behandel ze bij elkaar, omdat de onder deze posten vallende artikelen bij het bestaande tarief grotendeels vrij van invoerrecht ten invoer worden toegelaten. De omstandigheid, dat deze thans vrije artikelen, die voor de meeste huisvrouwen onmisbaar zijn, krachtens het nieuwe tarief aan een invoerrecht van 8 pCt. der waarde zouden worden onderworpen, een verhooging die wat al te ruw zou kunnen ingrijpen, is vermoedelijk voor den Minister aanleiding geweest, de amendementen, strekkende om het oorspronkelijk voorgestelde invoerrecht tot 5 pCt. terug te brengen, over te nemen.

Te betreuren is het, dat voor de naaigarens, die in dezelfde omstandigheden verkeerden, niet een gelijke verlaging is overgenomen. De oorzaak hiervan moet m.i. worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat het debat in de Kamer, bij de tweemaal hervatte beaardslaging over den post garens, dermate was vertroebeld, dat er ten slotte voor een zuivere beoordeeling van de ingediende amendementen geen voldoende gelegenheid was.

W. J. VERMEER.

(Slot volgt).

KAPITAALVORMING EN BEVOLKINGS- VERMEERDERING.

Het onderschrift van den heer *Treub* onder mijn opmerkingen in het vorige no. noopt mij tot een kort wederwoord, waarbij ik op de verschillende kwalificaties, die in dat onderschrift voorkomen, niet inga, maar mij beperk tot de drie behandelde punten zelf.

1°. *het bedrag van het nationaal kapitaal.* Ik maakte een opmerking over het praeadvies van den heer *Treub* en kon mij dus slechts baseeren op de cijfers, die hij zelf daarin noemde. Op blz. 8 sprak hij over 12 milliard en op blz. 4 van een stijging van 1½ pCt. per jaar. Thans herhaalt hij het door hem in 1917 genoemde bedrag van 20 milliard; waarom hij dit bedrag dan in zijn praeadvies geheel buiten beschouwing liet, is niet duidelijk. Het was slechts mijn doel erop te wijzen, dat, als het jaarlijks om 1½ pCt. van 12 milliard te doen was, dit bedrag zelfs „automatisch” wel ongeveer wordt bereikt. Op de vraag, of het nu 12 of 20 milliard moest zijn,

kan ik hier niet verder ingaan; alleen dit, dat ik nog lang niet alle „gedwongen” kapitaalvorming opsomde.

2°. *het rekening houden met de passiefzijde der balans.* De bedoeling van wat de heer *Treub* hierover zegt, ontgaat mij. Het ging over de vraag, of er op het oogenblik, op de basis van den vermogens- of liever kapitaalsstand van het oogenblik, voldoende kapitaal wordt gevormd of in ieder geval kan worden gevormd voor de behoefte als gevolg van de bevolkingsvermeerdering. De levensverzekeringmaatschappijen hebben 35 millioenen per jaar beschikbaar om te beleggen: zij kunnen hiermee de productie steunen, onverschillig of met dat geld vroegere verliezen moeten worden gedekt of niet; die verliezen staan dus, naar mijn meening, buiten de kwestie.

3°. *het vergeten van „Bartjes”.* Ook de bedoeling van deze opmerking is mij niet duidelijk. Indien de sociale wetten niet bestonden, zegt de heer *Treub*, bleven de bedragen, die thans door de rijksverzekeringsbank worden belegd, in handen van particulieren en zouden dan door hen in plaats van door die bank moeten worden besteed om in improductieve staatsleeningen te worden belegd. Maar, heb ik op de opmerking van den heer *Treub* op blz. 7 van zijn praeadvies, dat de voor die wetten verzamelde kapitalen door de wijze, waarop zij worden belegd, weinig tot de productie meewerken, willen zeggen; waar de staatsinstellingen een groot deel der improductieve belegging op zich nemen, zijn de particulieren des te eerder in de gelegenheid zich geheel op de productieve belegging toe te leggen. En uit maatschappelijk oogpunt, derhalve voor de vraag, die ik wilde beantwoorden, het beschikbaar komen van beleggingsgeld voor de bevolkingsvermeerdering, is er dus niets veranderd. Mijn doel was alleen aan te toonen, dat ons land op dezen weg haast van zelf reeds een heel eind komt.

Alleen wijst de heer *Treub* erop, dat het voor het particuliere bedrijf voordeeliger ware zelf over de obligaties te kunnen beschikken, maar ook dit staat naar mijn meening buiten de zaak, waarom het hier gaat.

4°. *de formuleering van het vraagpunt door het bestuur der vereeniging.* De heer *Treub* erkent, dat het stellig in de eerste plaats op het sparen aankomt. Inderdaad kan het belastingstelsel alleen invloed op de kapitaalvorming uitoefenen door middel van het sparen. Dit heb ik tot uiting willen brengen. Ik had ongetwijfeld hierbij kunnen voegen, dat alleen reeds de zeer interessante praeadviezen en debatten hebben bewezen, hoe goed het is geweest dat het bestuur ook de aanwending van het gespaarde in de hoofdvraag heeft betrokken, en ik verklaar dit dan ook thans nog gaarne.

Mij wordt de opmerking gemaakt, dat de f 53 millioenen toeneming van het Invaliditeitsfonds niet ten volle wordt belegd, omdat een deel daarvan geleend wordt aan het Ouderdomsfonds voor uitkeering aan verzekerden. Dit is inderdaad een tijdelijke toestand; mijn opstelling geeft een beeld van wat er in normale omstandigheden aan beleggingsgeld ter beschikking komen kan.

VAN ZANTEN.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

BRITSCHE HANDELSPOLITIEK.

II (Slot).

De heer J. I. Craig, M. A., F.R.S.E., F. R. Econ. Soc., etc., te Londen, schrijft ons:

In de jaren '50 en '60 sloot het Vereenigd Koninkrijk een reeks handelsverdragen met de voornaamste mogendheden.¹⁾ Deze zijn zoo verschillend in vorm en inhoud, dat het moeilijk valt eenig leidend begin-

¹⁾ Zie Hertslet, Commercial Treaties, bevattende den volledige tekst van alle Britsche handelsverdragen en buitenlandsche verdragen, waarbij Groot-Brittannië belang heeft.

sel op te sporen, behalve de karakteristiek Britsche methode van „ieder geval naar zijn eigen verdiensten te beoordeelen”. Vermeld dient echter te worden, dat ondanks de afwezigheid van de mogelijkheid een tarief als wapen bij onderhandelingen te gebruiken, waaraan door sommigen zooveel beteekenis wordt gehecht, alle verdragen de meestbegunstigingsclausule bevatten, hoewel niet in alle gevallen in denzelfden vorm. Sommige waren wederkeerig, doch beperkt tot met name genoemde artikelen, zooals b.v. het Cobden Verdrag van 1860 met Frankrijk; andere waren niet wederkeerig, zooals het Verdrag van 1854 met Japan, terwijl weer andere onbeperkt waren, gelijk dat van 1855 met Siam. Een tweetal, n.l. die in 1862 met België en in 1865 met den Duitschen Zollverein gesloten, bevatten de ongewone bepaling (waarover meer hieronder), dat Belgische en Duitse goederen in de Britsche Koloniën onder dezelfde voorwaarden zouden worden toegelaten als goederen uit het Vereenigd Koninkrijk, een behandeling, welke zich automatisch tot alle landen uitstreckte, die krachtens hun verdrag met Engeland meestbegunstiging genoten.

In zooverre het Groot-Brittannië aangaat schijnt er geen neiging te hebben bestaan, de grondslagen dezer verdragen te wijzigen. Men heeft echter duidelijk een tendentie kunnen waarnemen, hen zoo mogelijk op te zeggen en te vervangen door nieuwe, minder formeele en meer soepele overeenkomsten, schikkingen, conventies, nota's enz., in alle vormen en soorten, die de diplomatie kent.

De Koloniën verkeerden echter in een ander geval. Zij hebben voortdurend aan protectie, gepaard gaande met rijksvoorkeur, vastgehouden. Oorspronkelijk waren zij alle gebonden door de verdragen, die het moederland sloot, zooals dit thans nog met de Kroonkoloniën het geval is. Doch toen het gevoel van eigen nationaliteit dat van koloniale afhankelijkheid ging vervangen, leidde de politieke vrijheid direct tot een roep ook om economische vrijheid. De overgang van afhankelijkheid naar vrijheid heeft niet zonder veel moeilijkheden plaats gevonden, zoowel met het moederland als met het buitenland. Terwijl echter de besprekingen met het eerste gekenmerkt werden door de grootst mogelijke welwillendheid aan weerskanten, ging het bij die met landen buiten het Rijk vaak zoo warm toe, dat men openlijk in een economischen oorlog geraakte.

Reeds in 1856 was preferentie door Newfoundland aanvaard, doch het duurde tot 1870, vóór zij als politiek geloofsartikel in de Australische koloniën naar voren kwam met het resultaat, dat het Britsche Parlement haar in 1873 legaliseerde.

Preferentie kwam van de eerste af op de agenda van iedere Colonial Conference voor, met practische resultaten sinds 1894. Tot dat jaar werd aan de koloniën het recht, wederkeerig tariefovereenkomsten aan te gaan, slechts verleend onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat geen recht „mocht worden geheven en geen ontheffing verleend in strijd met of in afwijking van eenig verdrag of verdragen, op dat oogenblik van kracht zijnde tusschen Hare Majesteit en een vreemde mogendheid, welke ook.” Zulke handelsverdragen hadden de uitwerking, preferentie ten gunste van het Vereenigd Koninkrijk te voorkomen, hoewel geen inter-koloniale voorkeur verhinderende. Englands recht, speciale voorrechten van de koloniën te genieten, werd op dat tijdstip nog niet door andere landen erkend, hoewel men er op het oogblik algemeen in berust, in hoofdzaak als het resultaat van de volgende gebeurtenissen.

In 1895 gingen Canada, Zuid-Australië en Nieuw-Zeeland wederkerige, preferentiele overeenkomsten aan, die Canada tot het Vereenigd Koninkrijk wenschte uit te strekken. Een struikelblok leverden echter de bestaande handelsverdragen van 1862 en 1865, resp. met België en Duitschland op, dank zij evengenoemde, ongewone clausule.

Op krachtig aandringen der Koloniën zeide Engeland, ten einde dezen hinderpaal weg te nemen, in Juli 1897 deze twee verdragen op en twaalf maanden daarna werd de deur geopend voor de aanvaarding van voorkeurrechten ten gunste van het moederland. Canada verhoogde derhalve de preferentie voor Britsche goederen in 1898 tot 25 pCt. Duitschland vergold dit door Canada uit te sluiten van behandeling op voet van meestbegunstiging en door het algemeene tarief te heffen van Canadeesche goederen. Canada nam den handschoen op door het heffen van een speciale surtaxe van Duitse goederen. De hieruit voortvloeiende tariefloorlog duurde tot 1910, toen een overeenkomst tusschen Canada en Duitschland werd gesloten, waarbij aan Canada meestbegunstiging werd verleend en dit op zijn beurt de surtaxe introk. Sindsdien is het recht van het Vereenigd Koninkrijk op preferentiele behandeling niet ernstig meer aangevallen.

In 1910 was de toestand derhalve als volgt:

1. De tariefwetgeving der Koloniën mocht worden en werd vastgesteld, onafhankelijk van die van Groot-Brittannië, terwijl zij binnen het Rijk preferentiele behandeling mochten verleen.

2. De Koloniën hadden de bevoegdheid (en oefenden die uit), met vreemde mogendheden te onderhandelen over handelsverdragen, mits: a. met meestbegunstiging, waar deze bestond, rekening werd gehouden, b. alle deelen van het Rijk deelden in eenigerlei concessie, die mocht worden verleend en c. zij zich onthielden van iedere poging, van een vreemd land speciale voordeelen te verkrijgen tot schade van de andere deelen van het Rijk.

3. Groot-Brittannië wegerde standvastig het preferentiebeginsel, zelfs binnen het Rijk, te aanvaarden, omdat dit het verlaten van den vrijhandelweg zou hebben beteekend. Zoo bleven de zaken tot den oorlog.

Deze bracht een kleine wijziging in de Britsche positie t.o.v. den vrijhandel. Lloyd George, wellicht gedachtig aan het lange en bittere conflict, waartoe zijn begroting voor 1909 aanleiding had gegeven en bevreesd, dat radicale veranderingen den „esprit de corps” van het land zouden kunnen verstoren, deed geen pogingen om nieuwe lasten in te voeren, noch in November 1914, noch in April 1915. McKenna echter, die hem in September opvolgde, deed een „te late, doch moedige poging”, de door de omstandigheden vereischte lasten op te leggen. Hiertoe verhoogde hij niet slechts reeds bestaande belastingen, doch legde hij ook een nieuw recht van 33½ pCt. op ingevoerde automobielen en fietsen, klokken, horloges, muziek-instrumenten en onderdeelen daarvan en op films. De redenen, die hem tot dezen maatregel brachten, waren echter in hoofdzaak fiscaal, hoewel erkend werd, dat de prijsstijging de goede uitwerking zou hebben, den invoer van goederen te verminderen, die ter voortzetting van den oorlog konden worden ontbeerd, doch waardevolle tonnages in beslag namen en de koopkracht buitenslands verminderden. Het volgende jaar zette hij deze politiek voort door een recht te leggen op lucifers, gedroogd fruit en mineraalwater, doch aangezien in het binnenland geproduceerde goederen even hoog werden belast was de maatregel niet protectionistisch. De Britsche industrie had op dat oogenblik geen protectie nodig, noch zocht zij deze.

Geen andere invoerrechten werden gedurende den oorlog ingevoerd. Zelfs deze geweldige ramp was dus niet in staat, Groot-Brittannië te doen afwijken van zijn vrijhandelspolitiek.

Na den oorlog echter achtte men de zaken te zijn veranderd. Onder invloed van de Intergeallieerde Economische Conferentie te Parijs, in Juni 1916, namen de regeeringen van de verschillende deelen van het Rijk de aldaar aangenomen resoluties over, inzake het samengaan en combineeren van hulpmiddelen bij

de toekomstige reconstructie der geallieerde landen, met uitsluiting van de Centrale mogendheden. Zij keurden ook de middelen goed, welke voor dit doel zouden moeten worden aangewend: subsidies, om de productie te helpen, richting geven aan en controle uitoefenen op de productie en waar noodig invoerrechten en -verboden.

Hier te lande beval een commissie, onder voorzitterschap van Lord Balfour of Burleigh, met opdracht de stappen te overwegen, noodig om uitvoering te geven aan de Parijsche resoluties, de aanvaarding aan van:

1. Bescherming tegen dumping of zgn. „sweated goods”;
2. Handhaving van sleutel- of vitale industrieën;
3. Bescherming van andere, zorgvuldig uit te kiezen industrieën;
4. Preferentieele behandeling van de deelen van het Britsche Rijk, zoowel wat bestaande als toekomstige rechten aangaat;
5. Aanwending van het tarief als wapen bij onderhandelingen;
6. Instelling van een Economischen Raad, die voorstellen zou kunnen overwegen op wetenschappelijke, niet-politieke wijze.

In April 1917 verklaarde Bonar Law, dat het Imperial War Cabinet het beginsel van rijksvoorkeur had aanvaard en in Juli deelde hij mede, dat de Britsche Regeering zich had vereenigd met dit principe, zooals het was neergelegd in de vierde aanbeveling van het Burleigh-Committee.

Twee jaar later gaf Austen Chamberlain praktische uitvoering aan deze politiek door de volgende rabatten op alle bestaande rechten ten gunste van koloniale goederen in te voeren:

1. Op alle rechten, geheven volgens het McKennatarief: een verlaging van $\frac{1}{4}$;
2. Op thee, koffie, cacao, suiker, gedroogd fruit en tabak een verlaging van $\frac{1}{4}$;
3. Op koloniale wijnen: een verlaging van het recht naar gelang van het percentage alcohol, en
4. daarmede corresponderende preferenties op spiritualiën van koloniale oorsprong.

Ter Imperial Conference van 1923 werden belangrijke resoluties aangenomen inzake de onderhandelingen over handelsverdragen, en in het bijzonder ten gunste van preferentie.¹⁾ De resoluties, in 1917 door de Parijsche Conferentie en het War Cabinet aangenomen, werden opnieuw onderstreept en de Britsche Regeering gaf de bedoeling te kennen, aan het Parlement preferentieele rechten voor te stellen op gedroogde vruchten, suiker, versche appels, wijn, tabak, bepaalde soorten visch in blik, honig en vruchtensappen. Aangezien dit voorstel geacht werd in strijd te zijn met een belofte van Bonar Law, dat geen rechten zouden worden geheven van levensmiddelen, zonder een beroep te hebben gedaan op de kiezers, schreef Baldwin in November 1923 met de handelspolitiek als inzet verkiezingen uit. Gelijk bekend werd, hij verslagen, waarbij de vrees voor belasting op levensmiddelen, een erkende noodzakelijkheid onder ieder stelsel van rijksvoorkeur, een belangrijken invloed uitoefende.

De voornaamste handelspolitieke daad van de Arbeidersregeering, die Baldwin opvolgde, was het intrekken der McKenna-rechten in September j.l., een terugkeer naar den vrijhandel, welke een warme discussie over de oude punten deed ontstaan.

Behalve bovengenoemde fiscale kwamen na den oorlog ook wetgevende maatregelen van beschermenden aard tot stand, waarbij gepoogd werd uitvoering te geven aan de voorstellen van het Burleigh-Committee. Na twee ontijdige pogingen, ontwerpen erdoor te krijgen ter bescherming van de industrie tegen „dumping” en unfaire concurrentie door goedkope

¹⁾ [Zie pgn. 919 en 1001, resp. in de Nos. van 24 Oct. en 21 Nov. 1923 en pgn. 586 in het No. van 2 Juli '24. — Red.]

productie in landen met een in waarde dalende munt, diende de Coalitie-regeering in Mei 1921 een nieuw ontwerp ter beveiliging van bedreigde industrieën in. Dit wetsontwerp stelde heffing gedurende vijf jaren van een recht van $33\frac{1}{2}$ pCt. voor op verschillende, nader omschreven artikelen der sleutel-industrieën en ook van anti-dumping-maatregelen, doch goederen, geproduceerd of vervaardigd binnen het Britsche Rijk werden hiervan vrijgesteld. Een Commissie van Advies, uit vijf deskundigen bestaande, zou worden ingesteld. Het wetsontwerp ondervond veel tegenstand, aangezien het in strijd was met de vrijhandelsbeginselen, doch werd ten slotte in Augustus 1921 aangenomen. De toestand is op het einde van 1924 derhalve als volgt:

1. Groot-Britannië houdt vast aan de vrijhandelspolitiek.

Hiertegenover staat echter:

2. De Dominions zijn voor protectie en passen deze toe.

3. Imperial preference is door de Britsche regeering aanvaard, voor zoover van toepassing op thans bestaande of naderhand te heffen rechten, doch niet als principieele wijziging der handelspolitiek.

4. De Rijksregeering mag geen zelfbesturend deel van het Rijk bij tractaat verbinden,²⁾ tenzij zoodanig deel gedurende de onderhandelingen wordt geraadpleegd en bij de ondertekening van het Verdrag een behoorlijk geaccrediteerd vertegenwoordiger aanwezig is.

5. De zelfbesturende deelen van het Rijk hebben het recht, afzonderlijk handelsverdragen te sluiten met Groot-Britannië, elkander en vreemde landen, echter met inachtneming van de rechten van de andere deelen van het Rijk.

J. I. CRAIG.

P.S. Bij het afsluiten van dit artikel worden twee belangrijke gebeurtenissen in verband met de handelspolitiek openbaar gemaakt. In de onderhandelingen met Duitschland¹⁾ over een nieuw handelsverdrag tracht dit land andere concessies dan tariefsverlagingen te verkrijgen als prijs voor het verlenen van meestbegünstiging aan Groot-Britannië. En in Canada bestaat een krachtige beweging om tariefconcessies aan Engeland afhankelijk te maken van wederkerige concessies aan Canada, iets, dat onmogelijk kan plaatsvinden, tenzij Tariff Reform hier te lande wordt aanvaard.

HET ENGELSCHE-DUI TSCH E HANDELSVERDRAG.

De Heer F. W. Forge te Londen, schrijft ons:

De thans gepubliceerde tekst van het Engelsch-Duitsche handelsverdrag bevestigt ten volle de verwachtingen, die men omtrent het algemeene karakter daarvan koesterde. Het neemt, om het met één woord te zeggen, alle belemmeringen weg, waaraan de handel van onze ex-vijanden onderhevig was, plaatst deze op één lijn met alle andere vreemde naties en verleent hun meest-begünstiging in alle handels- en scheepvaartangelegenheden. Dit is een groote stap vooruit, welke er op wijst, dat in zooverre het Engeland aangaat, de herinnering aan den oorlog definitief ondergeschikt wordt gemaakt aan den wensch naar vreedzamen vooruitgang. De belangrijke positie, die de beide contracteerende partijen in den wereldhandel innemen, is a. h. w. een waarborg, dat het door hen gestelde voorbeeld elders zal worden gevolgd. Hierin is wellicht de grootste betekenis van de zoo juist gesloten overeenkomst gelegen. Onder deze omstandigheden is het gewenscht, dat het verdrag zoo spoedig mogelijk in werking treedt, maar het is onwaarschijnlijk, dat de parlementaire bekrachtiging vóór Februari a.s. zal worden verleend. Middelerwijl zal men volop gelegenheid hebben, zijn meening te uiten over de algemeene strekking en hoewel ik geloof, dat het algemeen gevoelen hier te lande er

²⁾ [Verg. het hieronder volgende art. — Red.]

sterk vóór is, Duitschland in zijn positie van voor den oorlog te herstellen, zou het ijdele waan zijn te denken, dat van geen afwijkend inzicht sprake is. De „Morning Post” maakt reeds bezwaren tegen de mogelijkheid, dat Engeland zal worden overstroomd met Duitse goederen en tegen die van moeilijkheden met de Dominions. Zekere takken van nijverheid zullen naar alle waarschijnlijkheid beweren, dat het verdrag bepalingen bevat, die voor hen in het bijzonder schadelijk zijn, hoewel het volmaakt duidelijk is, dat de overeenkomst de Britsche regeering aan geen bepaalde tarief-politiek bindt en Duitschland geen voordeel verleent, dat ook niet door andere landen kan worden verkregen.

Karakteristiek voor het verdrag is, dat het het meestbegunstigingsbeginsel tot zijn uiterste consequentie doorvoert. Niet alleen vallen alle goederen, op enkele uitzonderingen na, er onder, doch ook volledige consulaire voorrechten en het recht, ondernemingen en filialen op te richten, worden aan Duitschland en Duitse onderdanen in den zelfden omvang als aan niet-belligerente en geallieerde landen en hun nationalen verleend, terwijl wederkeerig wordt overeengekomen, dat de bepalingen van het verdrag zoo ruim mogelijk moeten worden uitgelegd. Indien deze verklaring zoowel naar den geest als naar de letter wordt uitgevoerd, zou een nieuwe geest vaardig zijn geworden over internationale onderhandelingen over handelsverdragen, doch het is van belang, zich te realiseeren, dat het verdrag zelf niets doet om de heffing van zeer hooge rechten door een der partijen te voorkomen. Gelijk ik U reeds vroeger schreef¹⁾ staat Engeland ongeveer op het vrijhandelsstandpunt, doch hieraan zou men wel dezen draai hebben kunnen geven, dat het vrijhandel met de wereld in het algemeen, doch speciale heffingen van goederen van ex-vijanden beteekende. Het is zeer twijfelachtig, of zoodanige politiek ooit door verantwoordelijke staatslieden zou zijn bepleit, doch in ieder geval neemt het verdrag dit gevaar weg. Dit beteekent echter niet, dat geen invoerverboden zullen worden uitgevaardigd krachtens de „Safeguarding of Industries Acts”, doch deze zullen evenzeer tegen andere landen als tegen Duitschland zijn gericht.

Thans zullen wij meer in bijzonderheden de wijzigingen nagaan, die uit het Verdrag voortvloeien. Alvorens dit te doen is het echter gewenscht erop te wijzen, dat het in geenerlei opzicht Britsch-Indië, de Dominions, Koloniën of mandaat-gebieden van Groot-Brittannië verbindt, ofschoon deze het recht hebben zich op ieder oogenblik, tot 1 September 1926, bij het Verdrag zonder verdere onderhandelingen aan te sluiten.

De voornaamste hinderpalen, die Duitschland gedurende de na-oorlogsche periode in den weg lagen, zijn drie in getal. Duitschers mochten zich in Groot-Brittannië en Noord-Ierland niet begeven in het metaalbedrijf buiten de ijzerindustrie, mochten voorts geen banken oprichten of bankfilialen openen en niet dienst doen op Britsche schepen.

Daarnaast staat een aantal andere belemmeringen, opgelegd door particuliere lichamen, zooals het verbond van lidmaatschap der Londensche effectenbeurs, die natuurlijk niet direct worden beïnvloed door het verdrag, hoewel de wijziging in de officieele houding wellicht eenigen invloed zal hebben.

Een wetsontwerp zal noodzakelijk zijn, om de desbetreffende artikelen van de wet, die deze belemmeringen in het leven riep, in te trekken. Doch verwacht mag worden, dat het zonder tegenstand zal worden aangenomen, aangezien het onderhavige verdrag ten deele het werk is van de vorige Regeering, en derhalve zal mogen rekenen op den steun van beide groote partijen.

De op te heffen verbodsbepalingen in bovengenoemde volgorde besprekend schijnt er in de eerste

¹⁾ [Zie ook het voorgaande artikel. — Red.]

plaats geen reden te veronderstellen, dat een wezenlijke verandering in de metaalbedrijven buiten de ijzerindustrie zal optreden. Gedurende en sinds den oorlog zijn deze industrieën stevig op hun beenen komen te staan en niemand, die geen overgehaalde protectionist is, zal beweren, dat de firma's, die deze bedrijven thans uitoefenen, niet goed in staat zijn voor zichzelf te zorgen; in ieder geval hebben zij zelf geen bezwaar tegen het opheffen der bescherming. Wat de tewerkstelling van Duitschers op Britsche schepen aangaat, wordt geen wijziging gebracht in de algemeene wet, die de aanstelling van vreemdelingen als hoofd-officieren verbiedt en men zal de Duitschers dan ook waarschijnlijk wel voornamelijk als stewards nemen. Hiertegen bestaat bij de Seamen and Firemen's Union geen bezwaar. De derde hinderpaal, nl. dat de Duitse banken geen filialen meer konden openen, gaat in het bijzonder de City aan. Misschien, dat het wegnemen hiervan aanleiding geeft tot eenige oppositie wegens gevreesde concurrentie, doch er bestaat geenerlei reden om aan te nemen, dat deze gedurende de eerstvolgende jaren van beteekenis zou zijn en zelfs al was zij dit, dan zou daarin nog geen voldoende reden zijn gelegen het verbod te verlengen, aangezien wij hier te Londen filialen hebben van banken uit alle belangrijke vreemde landen, Rusland niet uitge-sloten. Vóór den oorlog deden de filialen van de Deutsche Bank, de Dresdener Bank en de Discontogesellschaft hier belangrijke zaken in accepten en buitenlandsche wissels, doch zelfs toen werden de door deze banken geaccepteerde wissels niet zoo hoog aangeslagen als die der Britsche, gedeeltelijk omdat hun fondsen zich in hoofdzak overzee bevonden en anderdeels omdat de Bank of England hun accept niet wilde herdisconteeren. Thans zal de positie der filialen wat dit betreft niet beter zijn, terwijl daarbij komt, dat zij slechts zeer weinig deposito's zullen hebben en hun acceptbedrijf dienovereenkomstig beperkt zal zijn, terwijl zij op het gebied der buitenlandsche wissels zullen hebben te concurreeren met een grooter en beter toegerust Britsch apparaat dan vóór den oorlog bestond. Alles bijeengenomen schijnt er geenerlei reden, waarom Engeland niet wel zou varen bij een wegnemen van deze belemmering en wel des te meer, omdat Duitschland van zijn kant heeft toegestemd in een gunstige behandeling van onze financieele instellingen aldaar.

Tegenover de critici van de overeenkomst in het algemeen moet erop worden gewezen, dat de opheffing der invoerverboden binnen zes maanden, neergelegd in art. 12, voor Engeland een groot voordeel zal opleveren en wel vooral voor de textiel- en de metaalnijverheid, die lijden onder Duitse invoerverboden. Daarnaast kan de bepaling, dat ieder recht, dat onredelijk hoog wordt geacht, het voorwerp zal zijn van speciale onderhandelingen, zeer waardevol blijken, terwijl de aanvaarding van de Volkenbondconventies in zake de douaneformaliteiten en de arbitrage-clausule en van de verkeersconventies van Barcelona en Genève een stap in de goede richting is. Ten slotte zij nog vermeld, dat de meestbegunstigingsclausule geacht wordt de mogelijkheid uit te schakelen van een speciale overeenkomst tusschen Frankrijk en Duitschland in zake Elzas-Lotharingen, een kwestie, van vitaal belang voor onze ijzer-, staal-, katoen- en wolindustrieën. Ik betwijfel, of deze opvatting elders wel zal worden aanvaard en zeker is het laatste woord over deze kwestie nog niet gezegd. Misschien ligt de eenige oplossing van het vraagstuk in het Europeesche kartel, welk plan zekere Roerindustrieelen reeds aan de hand hebben gedaan, doch dat op het oogenblik nog zeer ver van zijn verwezenlijking verwijderd schijnt. F. W. FORGE.

Rectificatie. — In het artikel van Dr. C. Krämer over *de Duitse Staatsfinanciën* in het vorig nummer moet de tweede alinea v.o. op p. 1070,

2e alinea, o.m. luiden: „Gerloff heeft voor 1913 berekend, dat de belastingdruk door Rijk en Bondstaten (de huidige „Landen”) tezamen uitgeoefend * 43.65 M., die door de gezamenlijke publiekrechtelijke lichamen (Rijk, Bondstaten en Gemeenten) echter ** 71.12 M. per hoofd der bevolking bedroeg.” Het gedeelte tusschen * en ** is weggevallen.

AANTEKENING.

Suikerproductie der wereld. — Willett & Gray's eerste raming van den wereldooft voor 1924/25 wordt thans met de volgende volledige cijfers gepubliceerd.

	Raming 1924/25	Opbrengst 1923/24	Opbrengst 1913/14
Rietsuiker.			
Vereenigde Staten:	Tons	Tons	Tons
Louisiana.....	100.000	144.664	261.337
Texas	700	2.500	7.000
Porto-Rico.....	464.000	397.740	325.021
Hawaiian Eilanden ...	590.000	620.000	550.925
West-Indische Eilanden.	2.500	2.332	5.800
Cuba.....	4.300.000	4.066.642	2.596.732
Britsch West-Indië			
Trinidad.....	50.000	52.045	55.488
Barbados.....	53.000	44.109	33.387
Jamaica.....	42.600	33.431	15.583
Antigua.....	13.000	7.860	15.345
St. Kitts.....	13.000	10.196	8.655
Overig W.-Ind. (Britsch)	9.000	4.488	7.799
Fransch West-Indië:			
Martinique.....	23.000	17.000	40.138
Guadeloupe.....	34.000	27.548	26.160
San Domingo.....	240.000	229.373	105.778
Haiti.....	7.000	5.800	nihil
Mexico.....	165.000	166.932	127.944
Centraal-Amerika:			
Guatemala.....	24.000	20.850	11.161
Overig Centraal Amerika	65.000	56.000	10.839
Zuid-Amerika:			
Demerara.....	100.000	95.494	106.211
Suriname.....	10.200	10.682	14.000
Venezuela.....	19.000	17.488	3.933
Ecuador.....	18.700	13.662	4.450
Peru.....	300.000	326.352	228.054
Argentinië.....	240.000	257.349	280.319
Brazilië.....	500.000	425.000	158.038
Totaal in Amerika..	7.383.700	7.055.537	5.001.097
Britsch-Indië.....	2.900.000	3.266.000	2.291.500
Java.....	1.972.000	1.771.772	1.272.417
Förmosa en Japan.....	460.000	448.736	157.050
Philippijnen.....	462.000	372.000	232.761
Totaal in Azië.....	5.794.000	5.858.508	3.953.728
Australië.....	350.000	281.859	266.267
Fidji-eilanden.....	70.000	58.000	92.112
Totaal in Australië en Polynesië....	420.000	339.859	358.379
Egypte.....	110.000	88.382	69.368
Mauritius.....	237.000	201.550	249.705
Réunion.....	43.500	44.132	35.782
Natal.....	160.000	181.571	92.153
Mozambique.....	70.000	60.000	33.948
Totaal in Afrika....	620.500	575.635	480.956
Europa — Spanje.....	8.000	7.871	7.376
Totaal Rietsuikerooftsten	14.226.200	13.837.410	9.801.536
Bietsuiker.			
Ver. Staten v. N.-Amerika	875.000	787.217	655.298
Canada.....	20.000	16.500	11.675
	15.121.200	14.641.127	10.468.509
Totaal Bietsuikerooftsten	6.961.000	5.057.761	7.967.969
Wereldproductie....	22.082.200	19.698.888	18.436.478

Volgens Licht's laatste raming zal de Europeesche bietoogst echter 182.000 tons meer bedragen dan het cijfer door Willett & Gray opgenomen, zoodat de wereldooft dan 22.264.200 tons zou opbrengen.

ONTVANGEN:

De ontwikkeling der verbruikscoöperatie in Nederland door G. J. Otten. Dissertatie Rotterdam, 1924.

Mededeelingen van het Statistisch Kantoor No. 17. Beplante uitgestrektheden en producties in het Groot-Landbouwbedrijf in Nederlandsch-Indië in 1923. (Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel). Weltevreden 1924. Landsdrukkerij.

Het Fatum van Bevolkingsvermeerdering door Mr. J. Bierens de Haan Jr. Haarlem. De Erven F. Bohn.

Overzicht van de Tariefwetgeving van Nederlandsch-Indië. Tarieven van in- en uitvoerrechten. Regeeringsuitgaaf, (1 November 1924). 's Gravenhage, 1924. Algemeene Landsdrukkerij.

Rapport omtrent de uitkomsten, tot dusver verkregen bij het verleen van Rijkssteun voor de stichting van Boerderijen op woesten grond, 's-Gravenhage, 1924. Gebrs. J. & H. van Langenhuisen.

Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1925 (Staatsblad 1924, No. 476) voor de practijk bewerkt door W. Muusse, Commies bij het Centraal Bureau van Voorbereiding voor Ambtenarenzaken. Eerste Stuk. Alphen aan den Rijn, 1924. N. Samsom.

De strijd om de Indische Vennootschapsbelasting. Overzicht en beschouwing door J. L. Vleming Jr. Geschreven na de behandeling in den Volksraad in Nederlandsch-Indië en vóór die in de beide Kamers der Staten-Generaal in Nederland. Met een inleiding van F. M. Wibaut. Haarlem. H. D. Tjeenk Willink & Zoon.

Arbeidsgeschillenwet 1923 door Mr. M. B. Vos, Advocaat en Procureur te Leiden. Alphen aan den Rijn, 1924. N. Samsom.

Le Relèvement financier de l'Autriche, Vingt et unième Rapport du Commissaire-Général de la Société des Nations pour l'Autriche. (Période du 15 août au 15 septembre 1924. — Troisième mois de la quatrième étape); Vingt-deuxième Rapport du Commissaire Général de la Société des Nations pour l'Autriche (Période du 15 septembre au 15 octobre 1924. — Quatrième mois de la IVe étape). Genève. Société des Nations.

MAANDCIJFERS.

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

	OCTOBER	1922	1923	1924
Inlagen.....	f 9.181.265	f 10.190.090	f 9.761.939	
Terugbetalingen ..	„ 9.888.628	„ 10.535.529	„ 11.445.596	
Tegoed der inleggers op ultimo.....	„ 288.725.789	„ 297.632.299	„ 300.856.443	
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo.....	„ 44.535.800	„ 44.567.150	„ 43.823.800	
Spaarbankboekjes:				
Aantal nieuw uit- gegeven.....	9.121	10.676	9.937	
Aantal geheel af- betaald.....	7.440	7.791	9.098	
Aantal in omloop op ultimo.....	1.934.090	1.950.833	1.966.643	

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	October 1924		October 1923	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	61.414	f 2.501.018.000	72.773	f 1.814.173.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk	43.807	„ 2.147.547.000	42.394	„ 1.552.447.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	4.259	„ 12.500.000	6.297	„ 8.225.000

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 5 24 Jan. '24	{ Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
	{ Bel. Binn. Eff. 5 24 Jan. '24	{ N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
	{ Vrsch. in R.C. 6 24 Jan. '24	{ Zweedsche Rbk 5 8 Nov. '23
Javasche Bank	... 4 20 Oct. '24	Bank v. Noorw. 6 26 Nov. '23
Bank van Engeland	4 5 Juli '23	Bank v. Tsjecho-slowakijë. 6 27 Mei '24
Duitsche Rijksbk.	10 29 Dec. '23	N. Bk. v. O'rijk. 13 6 Nov. '24
Bank v. Frankrijk	6 17 Jan. '24	N. Bk. v. Hong. 12 18 Sept. '24
Belgische Nat. Bk.	6 14 Feb. '24	Bank v. Italië. 5 11 Juli '22
Fed. Res. Bank N.Y.	3 8 Aug. '24	Bank v. Italië. 5 11 Juli '22
Bank van Spanje	5 33 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 6

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto (3 mnd.)	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolongatie				
6 Dec. '24	4 1/4	3 1/8	3 5/8 - 1 1/8	—	—	3 - 1/4 1)
1-6 D. '24	4 1/4 - 7/8	3 1/2 - 4	3 5/8 - 1 1/8	—	—	3 - 3 3/4
24-29 N. '24	4 3/4	4 1/8 - 3/4	3 1/8 - 3/4	—	—	2 - 4 1/4
17-22 " '24	4 3/4 - 7/8	4 1/4 - 3/4	3 1/8 - 3/4	—	—	2 1/2 - 2 3/4
3-8 D. '23	3 7/8 - 4	4 - 3/4	3 1/4 - 5/10	—	—	4 1/2 - 5 1/4
4-9 D. '22	3 3/4 - 7/8	3 3/4 - 4	2 3/8 - 5/8	—	—	4 1/2 - 6
20-24 Juli '14	3 1/8 - 5/16	2 1/2 - 3 1/4	2 1/4 - 3/4	2 1/8 - 1/2	2 1/2	1 1/4 - 2 1/2

1) Noteering van 5 December.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen steeg van 11,45 tot 11,56 1/4, ongeveer gelijklopend met de stijging van het Pond in New York. Parijs zeer vast door steunaankopen, liep bij het minder worden van den steun direct niet onaanzienlijk terug. Dollars nog weder iets flauwer ca. 2,46 1/4, Skandinavië vrij vast. Ook Spanje beduidend beter. Marken en Zwitserland ongeveer evenwijdig aan de Dollars. Batavia natuurlijk vaster, ook Buenos Aires flink gezocht en iets hooger.

6 December 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
1 Dec. 1924	11.48 3/4	59. —	0.0035	13.43	12.19	2.47 3/4
2 " 1924	11.50 7/8	59. —	0.0035	13.60	12.48	2.47 7/8
3 " 1924	11.51 1/2	58.90	0.0035	13.59	12.41	2.47 5/16
4 " 1924	11.54 3/8	58.82 1/2	0.0034 7/8	13.59	12.34	2.46 7/8
5 " 1924	11.54 3/8	58.95	0.0034 7/8	13.47 1/2	12.22 1/2	2.47 1/8
6 " 1924	11.56 3/8	58.90	0.0034 7/8	13.34	—	—
Laagste d.w. 1	11.53	58.70	0.0034 1/2	13.29	12.13	2.46 5/8
Hoogste " " 1	11.57	59.05	0.0035 1/2	13.67	12.55	2.48
29 Nov. 1924	11.46 1/2	59.00	0.0035	13.34	12.08	2.47 5/8 2
22 " 1924	11.52 1/2	59.17 1/2	0.0035 1/2	13.22 1/2	12.09	2.48 1/8 2
Muntpariteit	12.10	59.26	50.41	48. —	48. —	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave. 2) Noteering van 28 November.
3) Noteering van 21 November.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiania *)	Zwit-serland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
1 Dec. 1924	66.70	43.40	36.70	47.87 1/2	33.90	97 1/2 - 5/8
2 " 1924	66.75	43.40	36.70	47.90	34. —	97 5/8 - 7/8
3 " 1924	66.70	43.45	36.75	47.85	34.02	97 5/8 - 7/8
4 " 1924	66.60	43.55	36.85	47.82 1/2	34.10	97 1/2 - 98
5 " 1924	66.65	43.60	36.90	47.85	34.20	97 7/8 - 98 1/2
6 " 1924	66.60	43.75	37.05	47.87 1/2	34.22 1/2	98 - 98 1/4
L'ste d. w. 1)	66.50	43.25	36.55	47.75	33.85	97 1/2
H'ste " " 1)	66.80	43.80	37.10	47.95	34.25	98 1/4
29 Nov. 1924	66.65	43.65	36.70	47.87 1/2	33.90	97 5/8 - 5/8
22 " 1924	66.80	43.90	36.90	48. —	33.95	97 5/8 - 5/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48. —	48. —	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Cable Parijs (in cts. p. fr.)	Cable Berlijn (in cts. per Mark)	Cable Amsterdam (in cts. p. gld.)
6 Dec. 1924	4,6875 -	4,45	23,81	40,48
Laagste d. week	4,6400	4,45	23,81	40,36
Hoogste " "	4,6875	5,52	23,81	40,53
29 Nov. 1924	4,6262	5,40	23,81	40,39
22 " 1924	4,6387	5,31	23,81	40,24
Muntpariteit . .	4,8667	19,30	23,81 1/2	40 5/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	22 Nov. 1924	29 Nov. 1924	1/6 Dec. '24	6 Dec. 1924
		Laagste	Hoogste	Laagste	Hoogste
Alexandrië . .	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 5/8	97 9/16
*Bangkok . . .	Sh. p. tical	1/10 1/4	1/19 1/8	1/19 5/8	1/9 5/16
B. Aires 1) . .	d. p. \$	44 9/16	44 15/16	44 3/4	45
Calcutta . . .	Sh. p. rup.	1/6 1/16	1/6 1/32	1/5 15/16	1/6 1/8
Constantin. . .	Piast. p. £	835	845	840	850
Hongkong . .	Sh. p. \$	2/4 19/32	2/4 3/4	2/4 9/8	2/4 - 5/8
Lissabon 1) . .	d. per Mil.	2 5/16	2 5/16	2 1/2	2 15/32
Madrid	Peset. p. £	33.91 1/2	33.81	33.70	33.75
Mexico	d. per \$	26	26	25	27
Milaan	Lires p. £	106.72 5/8	106.47 5/8	106.35	108.65
Montevideo 1)	d. per \$	50 1/8	51	49 7/8	51 1/4
-Montreal . . .	\$ per £	4.63 1/8	4.62 1/4	4.62 5/8	4.69
Praag	Kr. p. £	154 1/2	153 1/2	153 1/4	155 1/2
R.d.Janeiro 1)	d. per Mil.	6	5 31/32	5 7/8	6 1/32
Shanghai . .	Sh. p. tael	3/3 3/8	3/3 3/4	3/3	3/4
Singapore . .	id. p. \$	2/4 1/8	2/4 1/8	2/4 1/8	2/4 7/32
Valparaiso 2)	peso p. £	39.90	40.30	40.40	40.80
Yokohama . .	Sh. p. yen	1/7 15/16	1/8 1/16	1/7 5/8	1/8 1/16

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

	te Londen	N. York	te Londen	N. York
6 Dec. 1924	33 1/16	69 1/8	8 Dec. 1923	33 5/16
29 " 1924	33 7/16	69	9 Dec. 1922	31 7/8
22 " 1924	33 1/4	68 5/8	20 Juli 1914	24 15/16

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 8 December 1924.

Activa.		
Binnenl. Wis.	H.-bk. f	68.040.394,11
sels, Prom.,	B.-bk. "	27.861.332,89
enz. in disc.	Ag.sch. "	45.707.930,64
		f 141.609.657,64
Papier o. h. Buitentl. in disconto		—
Idem eigen portef. . .	f	63.270.827,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "		63.270.827,—
Beleeningen	H.-bk. f	67.892.359,66
'incl. vrsch.	B.-bk. "	15.874.548,34
in rek.-crt.	Ag.sch. "	76.065.688,60
op onderp.		f 159.832.596,60
Op Effecten.	f	157.094.473,92
Op Goederen en Spec. "		2.738.122,68
		f 159.832.596,60
Voorschotten a. h. Rijk		13.222.396,26
Munt en Muntmateriaal		—
Munt, Goud	f	56.273.845,—
Muntmat., Goud		448.976.260,93
		f 505.250.105,93
Munt, Zilver, enz.		12.055.577,56
Muntmat., Zilver		—
		f 517.305.683,49
Effecten		—
Bel. v. h. Res. fonds	f	5.654.261,91
id. van 1/2 v. h. kapit. "		3.990.901,18
		f 9.645.163,09
Geb. en Meub. der Bank		5.212.500,—
Diverse rekeningen		150.349.001,74
		f 1.060.447.825,82
Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds		5.655.237,53
Bijzondere reserve		8.235.000,—
Bankbiljetten in omloop		945.782.165,—
Bankassigtiën in omloop		1.450.908,—
Rek.-Cour. { Het Rijk f		—
saldos: { Anderen "		65.634.603,83
		f 65.634.603,83
Diverse rekeningen		13.689.911,46
		f 1.060.447.825,82
Beschikbaar metaalsaldo	f	314.237.827,04
Op de basis van 1/2 metaaldekking		111.664.291,67
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.		1.571.189.135,20

NED. BANK 8 Dec. 1924. Voornaamste posten in 000.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
8 Dec. '24	505.250	12.056	945.782	67.086	314.238	51
1 " '24	505.222	12.042	964.007	58.109	312.339	50
24 Nov. '24	480.233	12.240	932.717	21.087	301.218	52
17 " '24	481.445	11.868	951.859	21.011	298.237	51
10 " '24	481.506	11.621	972.360	22.566	293.639	49
3 " '24	481.506	10.540	997.499	25.094	287.024	48
27 Oct. '24	489.345	10.855	956.666	24.319	303.485	51
10 Dec. '23	581.786	7.475	1.027.360	26.941	377.748	56
11 Dec. '22	581.789	8.851	974.803	30.476	388.889	59
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buiten-land	Diverse reke-ningen ²⁾
8 Dec. 1924	141.610	10.000	159.833	63.271	150.349
1 " 1924	143.089	6.000	194.178	55.377	144.506
24 Nov. 1924	143.112	6.000	167.817	48.158	129.187
17 " 1924	146.880	6.000	171.132	50.269	134.040
10 " 1924	154.730	18.000	180.058	51.612	140.676
3 " 1924	158.390	23.000	197.229	52.799	146.101
27 Oct. 1924	138.083	3.000	164.588	53.743	144.992
10 Dec. 1923	190.026	21.000	174.333	35.108	82.956
11 Dec. 1922	204.439	40.000	116.443	75.279	30.126
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	1 December 1924	8 December 1924
Saldo bij Nederl. Bank..	f 12.313.586,17	f —
Saldo bij betaalmeesters..	5.478.775,09	7.599.811,89
Voorsch. op ult. Oct. 1924 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink.bel. en opcenten op Rijksink.bel.	82.439.273,14	82.439.273,14
Voorsch. aan de koloniën	10.195.587,01	9.393.690,67
Voorsch. a. h. buitenland	213.016.365,78	211.203.638,19
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk.papier	3.800.000,—	—

Verplichtingen.		
Voorsch. door de Ned. Bank	f —	f 14.811.302,28
Schatkistbilj. in omloop ¹⁾	195.546.000,—	192.075.000,—
Schatkistprom. in omloop	122.190.000,—	98.280.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	6.000.000,—	10.000.000,—
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas).....	23.859.907,50	23.583.182,—
Door den Postch.- en Giro-dienst in 's Rijks Schat-kist gestort deel v. h. tegoed van den dienst.	26.649.149,07	31.497.603,44

¹⁾ Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD. De Minister van Koloniën maakt bekend:

	29 November 1924	6 December 1924
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 34.825.000,—	f 129.000,—
Ind. Schatk.prom. in oml.	96.625.000,—	96.625.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	—	—
Muntbiljetten in omloop.	40.600.000,—	40.400.000,—
Ten voordeele v. N.-I. ge-boekt beleggingsgeld v. h. N.-I. muntfonds....	6.056.000,—	6.140.000,—
Totaal	f 178.106.000,—	f 143.294.000,—
Tegoed van N.-I. bij De Javasche Bank.	36.100.000,—	19.400.000,—

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu-latie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. reke-ningen ¹⁾
25 Oct. 1924..	1.130	1.523	835	1.032	347
18 " 1924..	1.120	1.537	863	1.040	415
11 " 1924..	1.120	1.557	934	1.034	369
4 " 1924..	1.121	1.675	842	1.039	263
27 Sept. 1924..	1.147	1.522	764	1.034	275
27 Oct. 1923..	1.162	1.451	928	1.174	616
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrok-ken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
6 Dec. 1924	188.750	—	281.000	115.000	109.550
29 Nov. 1924	189.250	—	276.500	113.500	111.250
22 " 1924	214.500	—	277.500	110.000	137.000
1 Nov. 1924	151.248	57.292	276.332	117.318	130.433
25 Oct. 1924	148.784	57.346	276.063	114.341	128.684
18 " 1924	157.635	57.733	276.071	123.324	136.114
11 " 1924	156.841	58.760	275.967	119.005	137.248
8 Dec. 1923	159.945	61.590	259.593	128.895	144.610
9 Dec. 1922	155.240	56.442	267.796	112.120	136.467
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Belee-ningen	Voor-schotten a/h. Gou-vernem.	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
6 Dec. 1924	157.840	—	—	—	***	48
29 Nov. 1924	162.570	—	36.100 ³⁾	—	***	49
22 " 1924	161.160	—	31.500 ³⁾	—	***	55
1 Nov. 1924	34.298	17.362	106.124	16.491 ³⁾	36.482	53
25 Oct. 1924	34.326	17.685	105.509	10.625 ³⁾	35.841	53
18 " 1924	34.835	17.541	107.285	17.626 ³⁾	33.156	54
11 " 1924	34.741	18.130	102.701	13.481	32.523	55
8 Dec. 1923	37.571	16.738	86.116	3.233 ³⁾	39.453	57
9 Dec. 1922	37.501	26.312	105.339	109.836	24.661	55
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 2/3 metaaldekking. ³⁾ Creditsaldo.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
3 Dec. 1924	128.495	123.796	288.098	27.000	243.776
26 Nov. 1924	128.491	123.066	285.378	27.000	240.922
19 " 1924	128.497	122.235	285.880	27.000	241.551
12 " 1924	128.494	122.870	287.368	27.000	243.042
5 " 1924	128.495	123.847	287.412	27.000	243.080
29 Oct. 1924	128.485	123.592	285.025	27.000	240.582
5 Dec. 1923	127.873	126.112	284.393	27.000	239.946
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
3 Dec. '24	64.152	72.852	10.400	133.270	24.449	17,07
26 Nov. '24	41.198	82.391	18.743	112.275	25.175	19,21
19 " '24	41.768	75.995	18.978	107.063	26.012	20,64
12 " '24	40.898	72.821	15.863	105.494	25.374	20,90
5 " '24	40.458	78.592	16.406	109.352	24.397	19,39
29 Oct. '24	41.788	76.204	13.989	110.982	24.642	19,72
5 Dec. '23	69.724	74.362	11.210	136.601	21.511	14,55
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ¹⁾ / ₈

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Buit. gew. voorsch. a/d. Staat	Schat-kistbil-jetten ¹⁾
4 Dec. '24	5.544,8	1.864,3	304,7	569,3	23.000,0	4.857,0
27 Nov. '24	5.544,7	1.864,3	304,4	572,5	22.600,0	4.842,0
20 " '24	5.544,6	1.864,3	304,3	572,4	22.900,0	4.838,0
13 " '24	5.544,6	1.864,3	304,0	571,9	23.000,0	4.838,0
6 " '24	5.544,5	1.864,3	303,5	571,8	23.100,0	4.820,0
6 Dec. '23	5.539,9	1.864,3	296,2	573,9	23.200,0	4.572,0
23 Juli '14	4.104,4	—	639,6	—	—	—

Data als boven.	Wissels	Waarvan op het buitenl.	Uitge-stelde Wissels	Belee-ningen	Circulatie	Rekg. Courant	
						Parti-culieren	Staat
5.595,1	31,3	8,8	2.782,7	40.700,8	2.017,9	14,9	
4.809,3	27,0	8,9	2.715,1	40.447,0	1.976,5	17,7	
4.726,5	25,1	8,9	2.780,0	40.530,3	1.936,6	16,3	
4.630,7	30,6	8,9	2.838,4	40.635,9	1.850,5	16,7	
5.831,5	25,4	9,0	2.726,0	40.705,3	1.921,8	15,1	
3.273,6	27,7	17,1	2.413,7	37.939,3	2.097,7	15,4	
1.541,1	8,4	—	718,0	5.911,9	943,0	400,6	

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeeringen.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit. circ. banken 1)	Devisen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
29 Nov. 1924	695,5	240,0	231,8	2.290,2	18,6
22 " 1924	694,8	240,0	231,6	2.171,2	18,5
15 " 1924	694,6	240,0	231,5	2.154,8	17,1
7 " 1924	694,3	240,0	231,4	2.327,4	15,5
31 Oct. 1924	694,2	240,0	231,4	2.339,7	33,4
23 " 1924	630,5	177,7	210,2	2.173,7	16,8
23 Juli 1914	1.356,9	—	—	- 750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa ²⁾	Circul.	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Schuld aan Rentenbank
29 Nov. 1924	77,8	1.655,4	1.863,2	703,9	1.682,9	684,7
22 " 1924	77,5	1.781,3	1.550,1	904,4	1.702,8	787,8
15 " 1924	77,3	1.748,0	1.633,2	749,5	1.705,7	800
7 " 1924	77,4	1.053,5	1.721,8	828,6	1.013,7	800
31 Oct. 1924	77,7	951,8	1.780,9	708,7	1.003,7	800
23 " 1924	77,5	947,4	1.313,1	986,4	927,2	800
23 Juli 1914	330,8 ³⁾	200,4	1.890,9	944,-	40,0	—

1) Onbelast. 2) W.o. schatk.papier. 3) W.o. Rentenbankscheine: 29, 22 en 15 Nov. resp. 302,8; 532,6 en 495,3 miljoen.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Metaal incl. buit. tent. saldi	Beleeningen van tegoet in h. buit.	Beleeningen van prom. d. provincien	Binnenlandsche wissels	Beleeningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg.-Crt. Particulieren
4 Dec. '24	356,9	84,7	480,0	1.283,0	465,1	5.250,0	7.619,4	238,2
27 Nov. '24	357,5	84,7	480,0	1.311,8	395,4	5.250,0	7.603,4	292,5
20 " '24	357,6	84,7	480,0	1.261,6	437,0	5.250,0	7.593,9	256,2
12 " '24	356,7	84,7	480,0	1.295,1	470,0	5.250,0	7.673,2	255,9
5 " '24	356,4	84,7	480,0	1.303,6	492,9	5.250,0	7.658,4	226,9
29 Oct. '24	356,1	84,7	480,0	1.346,2	385,1	5.250,0	7.629,6	291,8
6 Dec. '23	354,8	84,7	480,0	1.027,4	345,7	5.300,0	7.275,6	187,5

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS:

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gikocht
19 Nov. '24	3.050,3	1.972,6	92,4	233,8	275,2
12 " '24	3.047,9	1.997,1	90,1	224,2	248,2
5 " '24	3.038,5	2.027,3	85,1	229,3	234,8
29 Oct. '24	3.043,8	2.040,5	87,8	222,6	215,4
22 " '24	3.044,2	2.036,1	87,4	223,2	169,7
15 " '24	3.037,4	2.014,7	83,3	263,1	197,3
21 Nov. '23	2.135,5	2.158,5	77,4	746,2	284,6

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
19 Nov. '24	587,1	1.823,5	2.270,4	112,2	74,5	76,8
12 " '24	588,4	1.829,2	2.235,4	112,2	74,9	77,2
5 " '24	584,9	1.816,8	2.179,0	112,0	76,0	78,2
29 Oct. '24	584,2	1.766,6	2.218,0	112,0	76,6	78,6
22 " '24	582,8	1.751,7	2.202,0	111,9	77,0	79,2
15 " '24	598,5	1.767,3	2.279,2	112,0	75,0	77,1
21 Nov. '23	73,4	2.223,1	1.941,5	110,1	75,3	77,1

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
12 Nov. '24	743	12.872,4	5.559,8	1.645,0	18.177,2	4.823,0
5 " '24	743	12.769,0	5.575,3	1.598,1	17.952,3	4.805,1
29 Oct. '24	743	12.763,7	5.551,2	1.646,4	17.903,1	4.782,3
22 " '24	744	12.842,9	5.476,6	1.639,6	17.956,3	4.743,0
15 " '24	744	12.785,9	5.446,3	1.659,5	17.986,2	4.731,9
14 Nov. '23	767	11.929,8	4.489,6	1.404,8	15.377,7	4.028,5

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 8 December 1924.

De internationale fondsenmarkten hebben gedurende de achter ons liggende week onder invloed van uiteenlopenden aard gestaan, hoewel in groote trekken toch wel eenige overeenstemming op te merken is geweest. In Duitschland heeft het vooruitzicht op de algemeene verkiezingen voor den Rijksdag zijn invloed doen gelden, doch de beurs van Berlijn heeft in dit opzicht vrij groot optimisme aan den dag gelegd, een gevoel, dat blijkens de voorloopige verkiezings-uitslagen niet ongemotiveerd is gebleken. In onmiddellijk verband hiermede stond een verschijnsel, dat ook er toe heeft bijgedragen het algemeen koerspeil omhoog te brengen, nl. de aankopen op termijn, meerendeels per einde Januari en einde Februari. Deze aankopen betroffen fondsen van allerlei aard, doch voornamelijk aandeelen in chemische industrieën. Merkwaardig was het ook, dat de obligaties der oorlogsleeningen op termijn werden verhandeld. Desondanks kon hierin per saldo, niettegenstaande vrij groote koersschommelingen, geen verbetering intreden. Op den laatsten beursdag van de berichtperiode viel zelfs een verlies te constateeren, in verband met de oriëntering naar links van den nieuwen Rijksdag, waardoor de voorstanders van een voor de houders voordeelige valorisatie veel van hun steun hebben verloren.

Voor het overige is de geheele markt vast gebleven. Meer dan de helft van het aantal goudbalansen is thans verschenen, zoodat men langzamerhand een inzicht kan verkrijgen in den toestand van de Deutsche industrie, de scheepvaart, het bankwezen, enz. Blijkens een overzicht, samengesteld door de Commerz- und Privatbank is het goudkapitaal van alle ondernemingen tezamen, welke hun goudbalansen hebben gepubliceerd, iets grooter dan vóór den oorlog het geval is geweest. Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat er geen aanmerkelijke innerlijke verschuivingen plaats hebben gevonden. Zoo is het kapitaal der banken sterk gedaald (van 1237,98 tot 434,95 miljoen Mark), benevens dat van scheepvaartondernemingen (van 392,84 tot 157,6 miljoen Mark). Daarentegen is het kapitaal van de gezamenlijke spoor- en tramwegondernemingen gestegen van 117,61 tot 152,82 miljoen en dat van brouwerij-aandeelen van 53,17 tot 78,1 miljoen Mark. Bovendien is in alle goudbalansen rekening gehouden met zeer vele ongunstige factoren, waardoor het optimisme ten aanzien van de toekomst der desbetreffende aandeelen wel te verklaren is. Ook de onderhandelingen met Frankrijk betreffende een nieuwe handels-overeenkomst werden ter beurse van Berlijn gunstig geïnterpreteerd.

Te Parijs is men minder optimistisch geweest, hoewel ook hier een goede stemming de overhand heeft verkregen. De vaste houding van den wisselkoers heeft een daling voor arbitrage-waarden te voorschijn geroepen, doch hiertegenover stond een algemeene verbetering van andere fondsen en van beleggingswaarden. De boodschap van president Coolidge heeft gunstige perspectieven geopend ten aanzien van een bevestigende regeling der intergeallieerde schulden en ook hebben de onderhandelingen met de Deutsche afgevaardigden omtrent een handelsverdrag een goede stemming in de hand gewerkt.

Te Londen is eveneens de tendens opgewekt geweest. De berichten omtrent onderhandelingen tusschen Frankrijk en de Unie ten aanzien van een regeling der Fransche schulden hebben te Londen groote belangstelling gewekt. Voornamelijk is dit het geval geweest, omdat er nu ook kans bestaat, dat de kwestie van de Fransche schulden aan Engeland (ten bedrage van circa £ 600 miljoen) binnenkort behandeld zal kunnen worden. Voorts heeft de succesvolle „underwriting” van de Grieksche leening de stemming op de beleggingsmarkt gestimuleerd. Het afsluiten van een handelsverdrag tusschen Duitschland en Groot-Brittannië heeft het vooruitzicht op een uitbreiding van den Britschen buitenlandschen handel geopend en heeft tegelijkertijd het vraagstuk van de vestiging van Deutsche bankfilialen te Londen in het geding gebracht. Voor het oogenblik schijnt dit nog een theoretische kwestie, doch men houdt in de City rekening met de mogelijkheid, dat sommige Deutsche banken hun werkzaamheden te Londen weder zullen hervatten. Ofschoon de opinies ten aanzien van de wenschelijkheid hiervan verdeeld zijn, helt men in de City toch algemeen over tot de meening, dat de komst van Deutsche banken eer een voor- dan een nadeel zou beteekenen. Vervolgens heeft de loop van zaken op de wisselmarkt er toe bijgedragen een gevoel van optimisme in het leven te houden. De vaste houding van den sterlingkoers tegenover den dollar heeft de mogelijkheid van een vrije goudmarkt doen geboren worden. Men is in de City van meening, dat er nog slechts een geringe verheffing van den sterlingkoers noodig is, om de Bank van Engeland er toe te bewegen de laatste phase vóór het be-

reiken van het goudpunt door enkele goudexporten te overwinnen. Natuurlijk zal het hiervoor noodzakelijk zijn, dat het prijsniveau en de verhoudingen op de geldmarkt in Amerika en in Engeland gunstig blijven ten aanzien van het handhaven van den parikoers van het pond sterling.

Te New York heeft de opgewekte stemming, welke thans reeds gedurende vier weken te constateeren is, verderen voortgang gehad. Op verschillend gebied worden recordcijfers aangetroffen. Niet alleen op dat van aanhoudende groote beursomzetten en van koersen — b.v. van spoorvegaandeelen — doch ook ten aanzien van wagonladingen en van indexcijfers. Het cijfer van Bradstreet per 1 December (\$ 13.5289) is het hoogst bereikte van dit jaar. Voor het oogenblik maakt men zich echter te New York hieromtrent niet ongerust. Wel heeft reeds een bijeenkomst van bankiers plaats gevonden, doch naar het schijnt, zijn de omstandigheden op de geldmarkt nog steeds zoodanig, dat er voorloopig geen enkel gevaar van inflatie dreigt. Naar verluidt zouden sommige financieele leiders de meening zijn toegedaan, dat zelfs bij de thans heerschende activiteit nog een periode van ten minste twee jaren zou kunnen verlopen, alvorens van ernstige moeilijkheden sprake zou kunnen zijn.

Ten onzent is het verloop van de markt over het algemeen opgewekt geweest. De afdeling voor *beleggingswaarden* heeft kunnen profiteeren van de ruimere houding op de geldmarkt, hoewel de hoogst bereikte punten niet behouden konden blijven. 6% obligaties N.W.S. varieerden van 101 1/16—101 1/2—101 7/16, 7% Indië 102 19/32—103—102 7/8. De oorzaak van de, hoewel uitermate geringe, reactie moet vermoedelijk worden gevonden in de opleving, welke op de aandeelenmarkt te constateeren is geweest en ten behoeve waarvan vermoedelijk enkele beleggingsfondsen zijn gerealiseerd.

Van de aandeelsoorten hebben *bank-aandeelen* een kalm verloop gehad. Aandeelen Amsterdamsche Bank bewogen zich van 128 1/2 via 126 1/2 naar 125%. Voor aandeelen Nederlandsche Handel Maatschappij is een klein herstel ingetreden 115—116 7/8—116 1/8, nadat de geruchten omtrent zeer ernstige verliezen ongegrond zijn gebleken. Aandeelen Rotterdamsche Bankvereniging hielden zich ongeveer op onveranderd peil 68—68 1/2.

De markt voor *industriële aandeelen* heeft een onregelmatig aanzien getoond. Sommige soorten, als Hollandsche Kunstzijde-industrie waren opgewekt van toon, 145 1/2—146 1/2—148 5/8, andere daarentegen, zooals Jurgens, 73—70 1/2—72 15/16, bleken vatbaar voor eenigszins omvangrijke verkooporders. Het krachtigst hebben aandeelen Philips Gloeilampenfabrieken gereageerd, 337 1/2—325 1/2—290 ex claim, in verband met de aankondiging van een emissie van nieuwe aandeelen. De claims werden op den eersten dag, waarin hierin handel was, omgezet van f 325 tot f 349 1/2.

De *mijn-afdeeling* heeft ook iets meer leven te aanschouwen gegeven. Aandeelen Redjang Lebong werden 322—329 1/2—327 1/2 verhandeld, Oost Borneo 146 1/2—150 1/2—153.

Veel aandacht hebben *petroleum-aandeelen* getrokken door hun vaste houding. Reeds lang zijn hier ter beurze Amerikaanse kooporders in aandeelen Koninklijke te constateeren geweest, waarvan het effect echter steeds werd genivelleerd door den verkoopdrang van meestal Fransche zijde. In den laatsten tijd nu schijnen de kooporders zoodanig de overhand te hebben verkregen, dat de vraag hoogere koersen te voorschijn heeft gebracht. Ook Consols konden hiervan ten slotte profiteren. Koninklijke varieerden als volgt: 343—340—355—361, Consols 165 1/2—169—177 1/2.

De *Rubber-afdeeling* is gedurende het grootste deel van de berichtsweek kalm gebleven, om ten slotte flink te monteeren in verband met de betere rubberprijzen te Londen. Amsterdam Rubber 157 1/2—158 1/2—164 5/8, Kendeng-Lemboe 182 1/2—184—188 1/2.

Suiker-aandeelen varieerden zeer weinig en hadden per saldo geen koersveranderingen van beteekenis aan te wijzen. De tendens was hier omlaag gericht. Alleen aandeelen H.V.A. konden zich goed handhaven in verband met de aankondiging van het onveranderd interim-dividend, 428 1/2, 427 1/8—428 1/2.

De *Tabaksmarkt* was zeer opgewekt van toon, als gevolg van de nog steeds gunstige oogstvooruitzichten en de berichten omtrent vóórverkoop van zandbladpartijen tot goede prijzen. Arendsburg 407 1/2—418—424, Deli-Batavia 377 1/8—383—390, Deli-Maatschappij 377 1/8—383—390.

De *Scheepvaartmarkt* heeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen gegeven.

De *Amerikaansche afdeeling* was zeer vast, in aansluiting aan Wallstreet.

De *geldmarkt* is ruimer geworden; prolongatie was à 3 1/2% goed verkrijgbaar.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 9 December 1924.

Evenals ten tijde van ons vorige overzicht ondervond ook deze week de graanmarkt weder in sterke mate den druk der groote hoeveelheden, die naar Europa onderweg zijn. Voor tarwe was daardoor de Engelsche markt nog steeds flauw met weinig zaken. Eenige verbetering trad in voor Noord-Amerikaansche soorten, toen verdere prijsverlagingen te Chicago en Winnipeg uitbleven, doch Argentinië was zeer flauw, nu de vooruitzichten voor de nieuwe tarwe den laatsten tijd door den gevallen regen zijn verbeterd en de tijd der verschepingen nadert zonder levendige vraag van Europa. Verdere prijsverlagingen aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario bedroegen van 1 tot 4 December 55 à 60 centavos per 100 KG., waardoor het prijsniveau 1,25 à 1,50 pesos lager werd dan ten tijde der hoogste prijzen van omstreeks half November. Ook Britsch-Indische en Australische tarwe werd nu en dan ruim aangeboden. Allengs begon de markt echter een wat minder flauw aanzien te verkrijgen. Uit Australië wordt bericht, dat reeds de helft van het uitvoeroverschot der nieuwe tarwe verkocht zou zijn, vooral naar niet-Europeesche destinaties; uit de Vereenigde Staten hoort men, dat nog slechts 177 miljoen bushels voor den verkoop geschikte tarwe op de boerderijen aanwezig zouden zijn tegen 225 miljoen om dezen tijd van 1923. Dat zou dus het gevolg zijn van de zeer groote tarweverschepingen uit Noord-Amerika gedurende de eerste 5 maanden van dit seizoen. Het spreekt vanzelf, dat die enorme hoeveelheden tarwe de Europeesche markt hebben gedrukt en dat het eenigen tijd duurt, vóór haar invloed heeft uitgewerkt. Eenige verschijnselen schenen er echter deze week op te wijzen, dat op dit punt verbetering op komst is. Zij wordt bevorderd door de kleinere wereldverschepingen van de vorige en deze week. Door geringere Noord-Amerikaansche hoeveelheden was in beide weken de totale hoeveelheid, die naar Europa werd afgeleverd, niet meer abnormaal groot. Reeds bestond bij de Engelsche molenaars de neiging op flauwe dagen weder tarwe op te nemen, terwijl in de voorafgaande week hun kooplust bij voortdurende zeer slecht was. Ook in Duitschland ontbrak de belangstelling niet meer zoo geheel als kort tevoren, terwijl Italië weder Australische en Noord-Amerikaansche tarwe kocht en ook Frankrijk allengs wat meer inkoopende deed. In België en Nederland waren de zaken nog klein en beperkt tot de dadelijke behoefte, doch ook daar scheen het vertrouwen wat terug te keeren. Hardwinter-tarwe werd deze week werkelijk minder sterk aangeboden en de Amerikaanse bewering, dat binnenkort zal blijken, dat verreweg het grootste gedeelte van het uitvoersurplus reeds verkocht is, zou wel eens juist kunnen zijn. Tot de tarvesoorten, die deze week verder in prijs terugliepen, behoorde dan ook de hardwinter niet en aan de Engelsche markt hield eenige dekkingsvraag de prijzen op peil. Door dit alles trad in den loop der week de meening, dat de tegenwoordige overvloed van tarwe in sommige Europeesche landen slechts tijdelijk en lokaal is, weder meer op den voorgrond en vooral in Noord-Amerika werkte de overtuiging, dat in den verderen loop van het seizoen het tarweaanbod lang niet overvloedig zal zijn, spoedig weder prijsverbetering in de hand. De voorafgaande verlaging was vooral het gevolg geweest van de apathische markt in Europa, en nu daarin wat verbetering scheen te komen, liet de vaste grondtoon der wereldpositie zich weder gelden, zoodat in enkele dagen zoowel te Chicago als te Winnipeg de tarveprijzen flink stegen. Op 8 December stond tarwe te Chicago iets hooger dan ooit tevoren in dit seizoen en te Winnipeg is de prijs slechts weinig van het hoogste tot nog toe bereikte niveau verwijderd.

Ook rogge kon sedert het laagste punt, dat op 2 December werd bereikt, ongeveer 5 dollarcent per 56 lbs. verbeteren. De verschepingen van rogge uit N.-Amerika waren deze week grooter dan in de vorige, toen zij slechts 30.000 quarters beliepen, terwijl onlangs weken van ver boven de 200.000 quarters zijn voorgekomen. In vergelijking daarmee zijn ook de 95.000 quarters van deze week geen groote hoeveelheid en men mag verwachten, dat nu ook voor rogge de overvloed, onder welks druk de Europeesche markt zoo lang heeft geleden, nu spoedig zal verminderen en nieuwe zaken mogelijk zullen worden. Tot nog toe echter blijven nieuwe zaken uit Amerika nog uit en de voorraden, die zich nog in de Nederlandsche en Duitsche havens bevinden en voor een groot gedeelte aan Amerikaanse exportfirma's behooren, ondergaan slechts weinig vermindering. Oost-Europa doet tegenwoordig nauwelijks mede aan de voorziening der invoerlanden met broodgraan. Uit Roemenië wordt bijna geen tarwe afgeleverd, Bulgarije treedt als invoerland op en van Rusland is dit jaar hoogstwaarschijnlijk geen uitvoer te verwachten. In Hongarije is het aanbod gering en voor den nieuwen oogst wordt daar over droogte geklaagd, terwijl ook in Zuid-Slavië het aanbod van tarwe tegenvalt.

Noteeringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	8 Dec. 1924	1 Dec. 1924	10 Dec. 1923
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Lijnzaad Dec.				
6 Dec. '24	157	118 ⁵ / ₈	57 ⁵ / ₈	14,50	10,39	22,10	Tarwe*	15,85	16,—	12,25
29 Nov. '24	154	113 ⁷ / ₈	52 ³ / ₈	15,30	10,95	22,85	Rogge (No. 2 Western) ..	14,50	14,40	9,40
6 Dec. '23	104 ³ / ₄	74 ¹ / ₈	45 ⁷ / ₈ 1)	12,40	10,25	23,—	Mais (La Plata)	227,—	225,—	205,—
6 Dec. '22	118 ⁵ / ₈	69 ³ / ₈	42 ³ / ₈	11,50	7,60	18,70	Gerst (48 lb. malting) ...	230,—	240,—	198,—
6 Dec. '21	109 ¹ / ₄	46 ³ / ₈	32	12,40	7,90	17,80	Haver (38 lb. white clipp.)	12,55 ⁴)	12,60 ⁴)	10,50
20 Juli '14	82	56 ¹ / ₈	36 ³ / ₈	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) 1	14,20	14,35	13,65
							Lijnzaad (La Plata)	464,—	476,—	465,—

1) Per Mei.

* per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.
¹) No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ⁴) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	30 Nov. 1924	6 Dec. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	30 Nov. 1924	6 Dec. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	1924	1923
Tarwe	25.149	1.271.153	773.547	—	46.407	31.086	1.317.560	804.633
Rogge	324	552.426	469.868	—	3.775	485	556.201	470.353
Boekweit	1.864	23.403	25.315	—	528	—	23.931	25.315
Mais	6.573	731.566	607.867	3.510	107.829	73.715	839.395	681.582
Gerst	6.668	311.741	272.174	293	33.104	14.018	344.845	286.192
Haver	4.365	231.876	68.038	—	1.445	533	233.321	68.571
Lijnzaad	5.831	235.852	135.142	2.825	64.967	53.544	300.819	188.686
Lijnkoek	5.428	192.270	175.533	—	700	—	192.970	175.533
Tarwemeel	9.770	250.905	126.527	1.472	30.418	4.754	281.323	131.281
Andere meelsoorten ...	265	8.374	1.592	—	—	—	8.374	1.592

Maïs was de eerste helft der week zeer flauw met sterk aanbod van spoedige Platamaïs in Engeland met zeer onbevredigende vraag, evenals op het vasteland, terwijl aan de Argentijnsche termijnmarkten de prijs aanzienlijke verlagingen onderging. De aanvoeren waren zoowel in België en Nederland als in Engeland te groot voor de beperkte vraag en slechts tot telkens lagere prijzen was daarvoor plaatsing te vinden, terwijl in Duitsland eveneens over slechte vraag voor maïs werd geklaagd. Ook Platamaïs op aflading daalde sterk in prijs, ondanks de omstandigheid, dat Argentijnsche exportfirma's bij voortdurend zeer veel hogere prijzen noteerden, dan waartoe in Europa Platamaïs werd verhandeld. Op enkele dagen bedroeg het verschil bijna 10 %. Ook Roemeensche en Bulgarsche maïs deelden in de uiterst flauwe stemming. Het aanbod uit die landen is niet zeer groot, doch de belangstelling voor deze soorten is bijna overal onvoldoende en ontbreekt in Engeland bijna geheel, terwijl in December flinke verschepingen, vooral van Bulgarische werden verwacht. Daarbij kwam, dat financiële redenen vooral in Nederland en België vele houders van Oost-Europesche maïs ertoe brachten, met aanvankelijk verlies hun partijen te verkoopen. Ook voor maïs echter trad aan het einde der week eenige verbetering in. Het schijnt, dat koud en droog weder de vooruitzichten voor de nieuwe Platamaïs in gevaar brengt. Reeds op 5 December traden Argentijnsche verschepers tot de zeer lage Europeesche prijzen hier als koopers op voor Platamaïs op aflading. Verdere prijsdaling werd daardoor tegengehouden, terwijl deze omstandigheid tevens tot dekkingsvraag leidde bij handelaren in Engeland en op het vasteland. Toen ook de Argentijnsche termijnmarkten zich begonnen te herstellen, kreeg de markt al spoedig een geheel ander aanzien. Op den 6den werden overal vrij wat hogere prijzen betaald en nadat op dien dag Buenos Aires en Rosario zeer vast waren met prijsverhoogingen van 20 tot zelfs 55 centavos per 100 KG., waardoor de prijsdaling van het eerste gedeelte der week weder geheel werd ingehaald, konden ook in Europa de prijzen spoedig belangrijk verbeteren. Bij de plotselinge verandering der stemming was tot de hogere prijzen de vraag nog niet groot, doch het aanbod uit de tweede hand is voor alle soorten sterk afgenomen. De laatste dagen is Rusland weder met maïs aan de markt gekomen en eenige zaken zijn gedaan naar Nederland en Duitsland. Ook van Zuid-Afrika wordt meer maïs aangeboden, doch zoolang uit andere landen de verschepingen niet sterk toenemen blijven zij ver ten achteren bij de hoeveelheden uit Argentinië, dat nog steeds voortgaat, de markt te beheerschen. Wel neemt de maïsvoorraad in de Argentijnsche havens nu langzaam af, doch hij bedroeg op 4-December nog altijd 260.000 ton tegen 80.000 ton een jaar geleden. Aan maïsuitvoer uit Noord-Amerika valt nog steeds niet te denken, vooral niet, sedert de markt te Chicago de laatste dagen weder sterk gestegen is en maïs daar op 8 December hooger noteerde dan ooit tevoren in dit seizoen. Voor gerst was bijna de geheele week de vraag nog zeer slecht en aanvankelijk daalde te Winnipeg de prijs verder wegens groote aanvoeren en onvoldoende exportvraag. In Duitsland en Nederland werd Noord-Amerikaansche gerst dagelijks

lager verkocht en ook tot die lage prijzen was de vraag slecht. Ook in Engeland werd slechts zeer weinig gerst gekocht en daar werd vooral Britsch-Indische gerst sterk aangeboden. Aan het einde der week veranderde echter ook voor gerst de stemming. Het eerst geschiedde dat in Duitsland, waar reeds op 6 December meer zaken werden gedaan naar Hamburg en Bremen en hogere prijzen werden betaald, nadat de gerstprijs te Winnipeg weder eenige dagen achtereen was gestegen. Ook Zuid-Duitsland kocht nu en dan Noord-Amerikaansche gerst over Rotterdam en Antwerpen, wat echter aan de Nederlandsche markt geen verbetering met zich bracht. Zeer vast was gerst te Winnipeg op 6 en 8 December en de markt sloot ten slotte weder bijna even hoog als op 13 November, nadat intusschen een prijsverlaging van 9 dollarcent per 48 lbs. had plaatsgevonden, waarvan 3¹/₂ cent van 29 November tot 2 December. Uit Canada werd reeds eenige dagen geleden bericht, dat een buitengewoon groot gedeelte van het uitvoeroverschot reeds is verkocht en dat hogere prijzen voor gerst met zekerheid kunnen worden verwacht. In Duitsland is hierop op 8 December een verdere sterke vermeerdering der vraag naar gerst gevolgd en op dien datum werden naar de Deutsche Noordzeehavens groote zaken gedaan in Noord-Amerikaansche gerst tot prijzen van bijna 8 % hooger dan enkele dagen geleden. In de andere invoerlanden was van een verbetering van dien omvang echter nog geen sprake. Haver blijft stil en was ook deze week overal moeilijk te verkoopen. De verschepingen naar Europa waren echter klein en in Noord-Amerika valt het aanbod tegen. De haverprijs is dan ook te Chicago en Winnipeg sedert 2 December geleidelijk gestegen en ook voor deze graansoort bevinden de prijzen zich daar nu weder vrijwel op het hoogste in dit seizoen bereikte niveau.

SUIKER.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96 pCt. c.i.f. Febr./Maart	
5 Dec. '24	209 ¹ / ₁₀	Sh. 39/6	Sh. 19/-	Sh. 15/3	\$ cts. 6,15
28 Nov. '24	20 ³ / ₄	39/6	19/6	15/3	6,03
5 Dec. '23	31 ³ / ₄	63/9	25/9	24/-	7,28
5 Dec. '22	23 ⁷ / ₈	56/-	20/-	17/6	5,75
4 Juli '14	11 ³ / ₈ 32)	18/-	—	—	3,26

Ook deze week bleven de verschillende suikermarkten wegens aanhoudende vraag naar prompte en spoedig leverbare suikers prijshoudend gestemd.

In Amerika waren de noteeringen als volgt:

	Spot	C. Dec.	Jan.	Mrt.	Mei
Slot voorafgaande week	6.09	4.24	3.52	3.13	3.18
Opening verslagweek	6.09	4.26	3.47	3.06	3.13
Slot	6.15	4.27	3.38	3.02	3.08

De ontvangsten in de Atl. havens der V.S. bedragen deze week 39.000 tons, de versmeltingen 35.000 tons (tegen 44.000 tons in 1923) en de voorraden 24.000 tons.

De laatste raming van den bietoogst der V.S. geeft een cijfer van 927.000 tons (Willett & Gray's raming 875.000 tons), terwijl de opbrengst van het vorig jaar 787.000 tons bedroeg.

Prompte Cubasuiker werd verhandeld tot prijzen variërende tusschen $4\frac{1}{2}$ en $4\frac{3}{8}$ d.c. & fr. New York.

De laatste C u b a statistiek luidt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 29 Nov. '24	4.869	—	9.203
Tot. sedert 1 Dec. '23-29 Nov. '24	4.066.642	3.602.910	3.996.387
Werkende fabrieken	1	2	4
Weekuitvoer 29 Nov. '24	30.231	14.665	39.708
Tot. uitv. 1 Jan. '24-29 Nov. '24	3.881.227	3.445.345	3.851.342
Totale voorraad op 29 Nov. '24	41.460	31.246	49.495
Verbruik	439	1.123	—

In Engeland verlaagden Raffinadeurs den prijs van hun product met 6d. voor alle posities en soorten.

De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Oct. '24	2.000	102.000	37.000
Tsjechoslowakije 1 Nov. '24	337.000	280.000	182.000
Frankrijk 1 Nov. '24	151.000	94.000	92.000
Nederland 1 Nov. '24	115.000	53.000	91.000
België 1 Oct. '24	11.000	15.000	12.000
Engeland 1 Nov. '24	118.000	188.000	272.000
Totaal (Europa)	734.000	732.000	686.000
V.S. Atlant. havens 3 Dec. '24	24.000	36.000	40.000
Cuba alle havens 29 Nov. '24	41.000	31.000	49.000
„ binnenl. 15 Nov. '24	41.000	11.000	12.000
Totaal	840.000	810.000	787.000

Op Java bleef de markt vrijwel onveranderd met afdoeningen tot ongeveer f 14,— voor disponibele witte suiker en f 12,— voor No. 16 & hooger. Superieure suiker uit oogst 1925 noteert nominaal f 11 $\frac{1}{2}$.

Hier te lande opende de markt prijshoudend, doch zakten prijzen ongeveer f $\frac{1}{2}$ in op het bekend worden van F.O. Licht's nieuwe raming van den Europeeschen bietsuiker oogst. Daarna verbeterde de stemming weer wat in sympathie met New York en sloot de markt op de volgende noteringen:

December f 20,87 $\frac{1}{2}$
overige maanden „ 20,62 $\frac{1}{2}$ à f 20,75.

De omzet was deze week zeer gering en bedroeg 3800 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 3 December 1924.

Ten gevolge van particuliere grootere oogstschattingen, zijn prijzen van Amerikaanse katoen deze week wat slauwer geweest. Maandag bedroeg de daling meer dan zestig punten, doch gisteren herstelde de markt zich weer enigszins. Vanaf 1 December wordt er ook in Chicago een markt voor cotton-futures geopend, die zich uitsluitend met Texaskatoen zal bezighouden. Het valt ons op, dat de fluctuaties van Mid American Spot prijzen in Liverpool zich slechts bewegen hebben tusschen 13.20 en 13.95, vanaf 13 October tot het einde van November. De notering van 13.04 is gisteren de laagste voor dezen oogst geweest, terwijl gisteren alle futures voor dit seizoen onder 13 d. daalden. De ontvangsten in de havens bedragen circa een miljoen balen meer dan verleden jaar, terwijl Egyptische katoen weinig veranderd is en prijzen hiervan vast blijven.

Amerikaanse garenprijzen zijn ongeveer $\frac{1}{2}$ d. per lb. goedkoper. Enkele Spinners rapporteeren sommige flinke zaken in cops en men is wel geneigd tot eenige concessie; indien werkelijke kooporders worden gegeven. Over het algemeen zijn zoowel Ring als Mule twist en ook inslaggarens slecht gevraagd en zijn er weinig zaken tot stand gekomen. Voor bundelgarens, zoowel enkel als getwijd, bestaat meer interesse, doch prijzen zijn in de meeste gevallen nog te laag. Egyptische garens zijn weinig veranderd en prijzen blijven vast, speciaal voor 6uer twist, daar de meeste Spinners voor de eerste drie maanden goed bezet zijn. Ook worden er enkele zaken in Fine combed singles gerapporteerd. In getwijnde garens schijnt het koopen opgehouden te hebben, hoewel hier en daar enkele doubleurs flinke zaken melden.

Ongetwijfeld ten gevolge van de slauwere stemming voor katoen, houden zich overzeesche koopers van manufacturen eenigszins terug en is de markt bepaald rustiger. Er bestaat van bijna alle markten, echter een gezonde vraag, terwijl speciaal voor China flinke zaken in white shirtings tot stand

zijn gekomen. India stelt teleur, doch de berichten van de Staats zijn meer hoopvol. Er is niets ontmoedigends in de situatie, doch de stemming is wat kalmer dan verleden week. Dit is ook heel natuurlijk en indien doekprijzen wat dalen, wat nog te bezien valt, zal het vertrouwen bij koopers wel weer terugkeeren. Op het oogenblik is de markt nog vast en biedingen zijn over het algemeen te laag om fabrikanten te bewegen hun prijzen te verlagen.

26 Nov. 3 Dec. Oost. koersen. 25 Nov. 2 Dec.

Liverpoolnoteringen.	T.T. op Indië	1/6 $\frac{1}{2}$	1/6 $\frac{1}{2}$
F.G.F. Sakellaridis 26,00	T.T. op Hongkong	2/4 $\frac{1}{2}$	2/4 $\frac{1}{2}$
G.F. No. 1 Oomra 11,00	T.T. op Shanghai	3/3 $\frac{1}{2}$	3/3 $\frac{1}{2}$

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	5 Dec. 1924	28 Nov. 1924	21 Nov. 1924	5 Dec. 1923	5 Dec. 1922
New York voor Middling ...	23,30 c	23,85 c	24,15 c	35,65 c	24,55 c
New Orleans voor Middling	23,15 c	23,70 c	23,90 c	35,— c	24,50 c
Liverpool voor Middling ...	12,98 d	13,59 d	13,63 d	20,30 d*	14,54d*

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '24 tot 28 Nov. '24	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	4651	3842	3457
Atlant. Havens		811	754
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1017	1341	1341
„ „ 't Vasteland etc.	1722	250	215
„ „ Japan	321	—	—

Voorraden.

(In duizendtallen balen.)

	28 Nov. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	1477	1045	1097
Binnenland	1544	1242	1447
New York	207	74	51
New Orleans	361	236	276
Liverpool	322	218	376

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
6 Dec. 1924	397.000	1)	1.875.000	1)	6
29 Nov. 1924	377.000	35.950	1.707.000	42.000	6 $\frac{1}{32}$
22 „ 1924	382.000	34.075	1.619.000	42.000	6
6 Dec. 1923	377.000	22.275	654.000	27.500	5 $\frac{1}{4}$

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
6 Dec. 1924	77.000	2.249.000	205.000	5.021.000
6 Dec. 1923	84.000	1.896.000	212.000	4.383.000

1) Niet genoteerd.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 December 1924 in duizenden balen.	1924	1923	1922	1921	1920
Voorraad in Europa	1.334	1.485	2.253	1.699	2.120
Stoomend (Brazilië ..)	755	711	646	433	741
n. Europa (Oost-Indië ..)	69	49	22	63	—
	2.158	2.245	2.921	2.195	2.861
Voorraad Ver. Staten	803	884	951	1.298	1.719
Stoomend naar Ver. Staten (Brazilië ..)	555	698	652	939	628
	3.516	3.827	4.524	4.432	5.208
Voorraad in Rio	377	375	1.537	1.763	522
„ „ Santos	1.707	639	2.170	2.862	2.692
„ „ Bahia	31	31	26	55	27
Totaal	5.631	4.872	8.257	9.112	8.449
Op 1 November	5.759	5.385	8.392	8.950	8.053
Op 1 Juli	5.071	5.340	8.639	8.700	6.750

THEE.

De theemarkt in Londen toonde in de afgelopen week weder eens neiging tot reactie, een gezonde en natuurlijke beweging na de voortdurende rijzing der vorige weken. Deze reactie kwam vooral tot uiting bij de ordinaire en middensoort kwaliteiten, die juist in den laatsten tijd zeer gevraagd en hooger waren. De prijzen van deze kwaliteiten liepen terug met $\frac{1}{2}$ d. tot 1 d. per Eng. pond. De betere kwaliteiten waren goed gevraagd en de prijzen bleven aan den vasten kant.

Hier was de theemarkt stil en vonden er alleen enkele transacties plaats, vooral in thee „liggende in consumptie”.

Java seint ruime oogsten over November als gevolg van het doorkomen der regens in October. De kwaliteit is onder die omstandigheid echter teruggaande.

Van Batavia worden eveneens stille markten gemeld.

Amsterdam, 8 December 1924.

RUBBER.

De marktstemming heeft zich langzamerhand kunnen verbeteren gedurende de afgelopen week. De prijzen zijn gestegen, speciaal die van loco rubber en voor nabijzijnde levering. De verdere posities trokken over het algemeen minder belangstelling.

De slotnoteeringen zijn:

	einde voorafgaande week	
Prima Crêpe	December 100 $\frac{1}{2}$ ct.	96 ct.
„ „	Jan./Maart 98 $\frac{1}{2}$ „	96 „
„ „	April/Juni 97 „	95 $\frac{1}{2}$ „
Smoked Sheets	December 96 „	96 „
„ „	Jan./Maart 96 „	96 „
„ „	April/Juni 94 „	96 „
	9 December 1924.	

COPRA.

De markt was deze week bijzonder vast gestemd. Duitschland toonde wat meer belangstelling, terwijl Indië slechts sporadisch verkocht.

De markt sluit met de volgende noteeringen:

Nederl.-Ind. f.m.s. stoomend	f. 33 $\frac{1}{4}$
„ „ „ Dec./Jan. aflading	„	33 $\frac{3}{4}$
„ „ „ Jan./Maart	„	33 $\frac{3}{8}$

8 December 1924.

STEENKOLEN.

De meerdere vraag, welke wij in ons laatste verslag rapporteerden, heeft aangehouden en dit is ten goede gekomen aan de prijzen. In de meeste markten, vooral in Cardiff en Yorkshire, zijn de prijzen van 6d. tot 9d. en soms nog meer in de hoogte gegaan. De grootere vraag is maar voor een zeer klein gedeelte toe te schrijven aan behoeften voor export, zoodat voornamelijk de home demand als de oorzaak van de stijging moet worden aangezien. Voor levering over het volgende jaar vragen de mijnen nog steeds van 1/- tot 1/6 meer dan voor prompte levering.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	/ 11,75
Durham	„	12,50
Cardiff	„	15,50
Schotsche Gezeefde	11,25
Yorkshire Gewasschen Doubles	14,50
Westfaalsche Veförder	15,25
„ Vetstukken	17,50
„ Smeenootjes	17,25
„ Gasvlamförder	15,25
„ Gietsokes	20,75

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkerolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam
f 11,50. Markt vast.
9 December 1924.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan-daard	Koper Electro-lytisch	Tin	Lood	Zink
8 Dec. 1924..	63.17/6	68.7/6	255.15/-	39.5/-	35.5/-
1 „ 1924...	64.7/6	69.5/-	261.2/6	39.17/6	36.-/-
24 Nov. 1924...	63.10/-	67.15/-	257.10	38.15/-	34.17/6
17 „ 1924...	64.5/-	67.15/-	260.10	39.12/6	35.12/6
10 Dec. 1923...	62.17/6	68.10/-	230.12/6	31.2/6	32.5/-
20 Juli 1914...	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.**GRAAN.**

Data	Petro-grad Londen /R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol kanaal	Rotterdam	Engeland
1-6 Dec. 1924	—	12/9	15 $\frac{3}{4}$	3/-	24/3	24/3
24-29 Nov. 1924	—	13/4 $\frac{2}{4}$	15 $\frac{3}{4}$ $\frac{3}{4}$	3/4 $\frac{1}{2}$	23/3	23/3
3-8 Dec. 1923	—	13/6 $\frac{2}{4}$	14 $\frac{3}{4}$ $\frac{3}{4}$	—	22/8	22/8
4-9 Dec. 1922	—	—	14 $\frac{3}{4}$ $\frac{3}{4}$	3/4 $\frac{1}{2}$	27/8	27/8
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 $\frac{1}{4}$	1/11 $\frac{1}{4}$	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
1-6 Dec. '24	4/10	8/9	9/9	11/6	—	—
24-29 Nov. '24	4/7	8/5	9/9	12/3	3/9	—
3-8 Dec. '23	6/3	9/9	10/3	13/8	5/10	8/-
4-9 Dec. '22	7/-	10/2	11/6	11/8	5/8	8/-
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteeringen per ton van 1015 KG.

INKLARINGEN.**DORDRECHT/ZWIJNDRECHT.**

Landen van herkomst.	September 1924		September 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	2	1.088	2	1.404
Groot-Brittannië	4	2.115	4	682
Duitschland	1	1.498	2	1.707
Danzig	—	—	1	1.127
Noorwegen	1	74	—	—
Zweden	1	400	—	—
Rusl.—Oostzeeh.	4	5.061	—	—
België	1	1.064	—	—
Frankrijk	—	—	3	1.400
Portugal	1	370	—	—
Casablanca	1	798	—	—
Totaal....	16	12.468	12	6.320
Nationaliteit				
Nederlandsche..	6	6.897	4	2.161
Britsche	3	1.175	5	891
Duitsche	3	2.524	2	2.625
Noorsche	2	674	—	—
Belgische	—	—	1	643
Fransche	1	798	—	—
Zweedsche	1	400	—	—
Totaal....	16	12.468	12	6.320

VLISSINGEN.

Landen van herkomst	October 1924		October 1923	
	Aantal schepen	M ³ .	Aantal schepen	M ³ .
Binnenl. havens.	2	16.480	1	8.160
Groot-Brittannië	32	271.573	32	255.272
Rusl.—Oostz.hav.	1	2.805	—	—
Frankrijk	—	—	1	356
Italië ¹⁾	2	1.671	4	1.392
Levant ²⁾	11	4.838	—	—
Rusland-Zw. Zee	—	—	15	7.645
Totaal....	48	297.367	53	272.825
Nationaliteit.				
Nederlandsche	43	275.715	37	265.093
Britsche	1	16.833	3	1.039
Duitsche	1	2.805	2	2.551
Belgische	2	755	9	4.142
Poolische	1	1.259	—	—
Totaal....	48	297.367	53	272.825

¹⁾ Bijleggers. ²⁾ Sleepbooten.

(Barend Stofkoper & Co.)

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 30 November 1924

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponeed	f	1.570.500,—
Declneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr. te Enschede;		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.985.000,—, waarvoor in geld gestort		6.435.000,—
waarvoor effecten gedeponeed	f	1.550.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 10.234.899,34		
waarvoor in geld gestort		7.527.699,34
waarvoor effecten gedeponeed	"	2.707.200,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponeed bij bevriende instellingen	"	3.000.000,—
ten eigen gebruike	"	28.834.385,—
		36.091.585,—
Kassa, Wissels en Coupons	"	31.790.086,50
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen	"	10.706.135,90
Saldo's bij Bankiers	"	25.453.919,57
Daggeldleeningen	"	400.000,—
Prolongatiën gegeven	"	9.810.205,—
Eigen Effecten en Syndicaten	"	8.032.111,43
Credietvereniging	f	60.034.480,85
Af: loopende Promessen	"	16.750.000,—
		43.284.480,85
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Crt. f 55.436.620,58		
Af: loopende Promessen	"	2.174.582,36
		53.262.038,22
Voorschotten op Consignatiën	"	2.366.443,54
Gebouwen	"	4.707.586,20
		241.437.791,55
	Totaal	f

CREDIT

Kapitaal	f	35.500.000,—
Reservefondsen	"	8.584.219,51
Buitengewone Reserve	"	1.800.000,—
Waarborgfonds Credietvereniging	"	5.376.957,50
Reserve Credietvereniging	"	2.353.896,16
	f	53.615.073,17
Aandeelhouders voor gedeponeed als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:		
Effecten	f	1.562.420,—
Contanten	"	8.080,—
in Leen-Depot Effecten	"	34.529.165,—
" " " Contanten	"	58.585,—
		36.091.585,—
Totaal Effecten	"	66.665,—
Totaal Contanten	"	2.105.362,07
Zieken- en Pensioenfondsen	"	37.622.102,70
Deposito's	"	4.398.600,—
Prolongatie-Deposito's	"	526.435,73
Saldo te ontvangen en te leveren Fondsen		
Saldi Rekeningen Courant	f	62.059.398,83
" " " voor gelden in het Buitenland ..	"	11.961.140,27
" " " Credietvereniging	"	2.965.015,95
		76.985.555,05
B. W. Blijdenstein & Co., Londen, B. W. Blijdenstein Jr., Enschede en Ledeboer & Co., Almelo	"	9.028.187,46
De Nederlandsche Bank	"	721.024,80
Beleeningen genomen	"	460.000,—
Te betalen wissels	"	15.983.244,59
Diverse Rekeningen	"	3.833.955,98
		241.437.791,55
	Totaal	f